

Jó Pajtás

2021. II. 18.

75. évf., 5. szám

**Lahos
Melody**

**Ivánovics
Viktor**

**Németh
Andrea**

**Ne hagyd veszni
a tehetségéd!**

Ára 50 dinár

Fotó: Ótos András

A SZÓFAJOK RENDSZERE

A szófaj neve	Meghatározása	Fajtái	Példák
IGE	Cselekvést, történést, létezést fejez ki.	a) cselekvést jelentő b) történést jelentő c) létezést jelentő	emel, dolgozik, tanul zuhan, eltört, elmaradt van, volt, nincs, lesz
FŐNÉV	Élőlények, élettelen tárgyak vagy gondolati dolgok neve.	köznev: a) egyedi név b) gyűjtőnév c) anyagnév	kutya, ló, gyerek, fiú növények, állatok, fák vas, papír, anyag, föld
		tulajdonnév: a) személynév b) állatnév c) földrajzi név csillagnév d) intézménynév e) újságok, könyvek, művészeti alkotások nevei	Béla, Anikó, József Picúr, Morzsi Földközi-tenger, Duna Nap, Sarkcsillag Nemzeti Múzeum Magyar Szó, Jó Pajtás Egri Csillagok Halászbástya (épület) Majális (festmény)
FŐNÉVI IGENÉV	Az ige -ni képzős alakja.		írni, örülni, tanulni, hinni
MELLÉKNÉV	Tulajdonságot kifejező szó.		barna, sima, nagy, szabadkai, szép, kedves
MELLÉKNÉVI IGENÉV	Igéből képzett, tulajdonságot kifejező szó.	-ó, -ő, -t, -tt, -andó, -endő	játszó, néző, vasalt, maradandó
SZÁMNÉV	Mennyiséget, sorrendi helyet és hányadot jelentő szó.	határozott: a) tőszámnev b) sorszámnev c) törtszámnev határozatlan	öt, hét, kilenc ötödik, hetedik tized, század, ezred sok, kevés
NÉVMÁS	Névszót helyettesítő szó.	egyirányú: a) személyes b) birtokos c) visszaható	én, te, ő, mi, ti, ők egyém, tied, övé... magam, magad, maga...
		többirányú: a) mutató b) kérdő c) vonatkozó d) határozatlan e) általános	ez, az, ilyen, olyan... kitől? mi? hányat? aki, ami, ahány valaki, valamilyen, mindenki bármilyen, semmilyen

NÉVSZÓK

A szófaj neve	Meghatározása	Fajtái	Példák
Valóságos határozószó	Cselekvés, történést, létezés körülményeit fejezi ki.	a) helyét b) idejét c) módját d) állapotát	itt, ott tegnap, most így, úgy egyedül, hanyatt
Határozói igenév	Az ige -va, -ve, -ván, -vén képzős alakja, kifejezi a cselekvés, történést, létezés módját vagy a cselekvő állapotát.	 	futva zuhanva zárva ülve látván
Módosítószó	A mondanivalót árnyaló szó.	a) igenlés, bizonyosság, valószínűség, nyomatékosítás b) bizonytalanság c) tagadás, tiltás d) óhajtás	igen persze nyilván hogyne talán, esetleg, persze nem, sem, ne, se, de hogyan, vajon, bárcsak, -e?, vajh
Igekötő	Igéhez járuló, az ige jelentését módosító, vagy megváltoztató szócska.	a) cselekvés irányát b) cselekvés befejezettségét c) cselekvés megkezdését d) cselekvés tartósságát e) tárgyassá tehetnek tárgyatlan igét	ki, be, szét, át, rá meg, be, le, össze fel, neki eljárógatok, megnézegetem megüli a lovat felszántja a földet
Névelő	Főnevek előtt álló hangsúlytalan szó.	a) határozott b) határozatlan	a, az egy
Névutó	Főnévvel együtt határozói viszonyt fejez ki.		előtt, mögé, túl, együtt, tájban
Kötőszó	Szavakat vagy mondatokat köt össze.	 	és, de, hogy, mivel, mert, mégis
Indulatszó	Felkiáltó mondat értékű szó, érzelmet és akaratot fejez ki.	 	ejnye, jaj, ő, nosza rajta, hess

HATÁROZÓSZÓK

VISZONYSZÓK

Hadaró Ancsi

Mivel az idei Valentin-nap is úgy telt, mint az eddigiek, azaz nincs szerelem a láthatáron, Hajnival úgy döntöttünk, meglepjük magunkat e jeles nap alkalmából. Az én minden lében kanál barátnőm a nagynénjétől azt hallotta, egy kis vásárlás gyógyír minden bajra, és ettől minden nő jobb kedvre derül. Ezt a gondolatot rögtön megosztottam a családdal, mire apa szúrósan megjegyezte, hogy ez a kislányokra nem vonatkozik, anya meg csak kuncogva azt suttogta, „kezdődik”.

Bár a zsebpénzzel hadilábon állok, szerencsére maradt még a szülinapi pénzem-ből valamennyi, így bátortalanul ugyan, de rábólintottam Hajni tervére. Szerinte meg lehet ezt oldani okosan is: a városközpontban nemrég nyílt egy használt dolgokat árusító üzlet, és bár eleinte azt gondolta, vér ciki ott vásárolni, egy kicsit utána-

járt az interneten. Hamar kiderült, hogy amellet, hogy olcsóbban juthatunk hozzá neves divattervezők ruháihoz (honnan ismer Hajni neves divattervezőket?), környezettudatosabbak is leszünk, ha onnan szerezzük be az egyes darabokat (azt hiszem, fel kell zárkóznom ebben a témában is). Nagy izgalommal léptünk hát az üzletbe, nem győztünk válogatni a jobbnál jobb szettek között, és egy váratlan pillanatban megpillantottam A nagybetűs fekete-fehér csikos szoknyát, amit felpróbálva mintha rám öntöttek volna. Véletlenszerűen felkaptam hozzá egy piros kardigánt, és abban a pillanatban... tudom, ez most irtó hülyén hangzik, de abban a pillanatban el sem tudtam képzelni, hogy valamelyik nélkül távozzak a helyszínről. A két ruhadarab menthetetlenül egymásba szeretett, érveltem később, ezért nem hagyhattam őket a boltban. Tudjátok, valahogy így gondolom a szerelem betoppanását is az emberek életébe. Egy átlagos délután, két ember jókor, jó helyen, egy adag véletlen, és megszületik a csoda.

EZTFILÓZDKI!

Miért vagyunk szerelmesek?

A romantikus szerelem: szép, mámorító, őrjítő, szívszaggató és lélekölő – gyakran mindez egy időben. De mégis miért tesszük ki magunkat ennek az érzelmi tortúrának? Vajon a szerelem értelmet ad az életünknek? Vagy menekülés a magánytól, egyedüllétől?

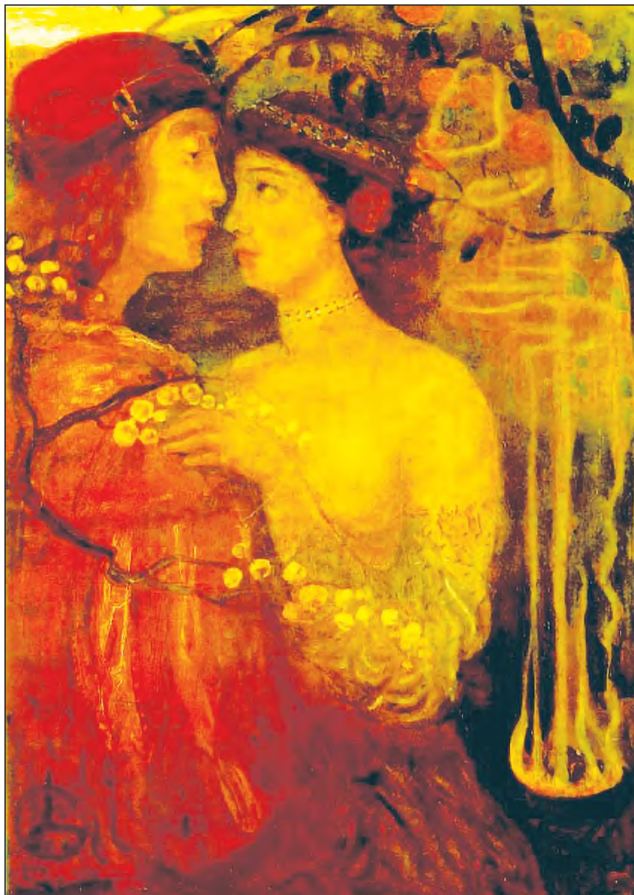
Ha van célja a romantikus szerelemnek, akkor azt még a tudományok nem sikerült kiderítenie. Természetesen a filozófusokat nagyon izgatta ez a téma, és több elméletet alkottak a szerelemről.

„A szerelem újra kiteljesít bennünket.” – mondta Platón időszámításunk előtt. Az ókori görög filozófus szerint azért vagyunk szerelmesek, hogy kiteljesedjünk. Platón az egyik szövegében Arisztophanészról, a komikusról ír, aki a következő mesét adta elő egy vacsorán: „Az emberek valaha négy lábú és kétarcú lények voltak. Egy nap feldühítették az isteneket, és ezért Zeusz dühében mindenkit kettéhasított! Azóta mindenki hiányolja a másik felét”.

Habár ez csak egy mese, kitalált történet, mégis gyakran használjuk ezeket a kifejezéseket: „keressük a másik felünk, hogy egészek legyünk”.

Talán sosem tudjuk meg, hogy miért leszünk szerelmesek, de abban biztosak lehetünk, hogy az érzelmi hullámvasút lesz. Féltelmes és izgalmas, lehet elveszünk benne, vagy éppen magunkra találunk. Neked van merszed kipróbálni?

Tóth Tamara

Gulácsy Lajos: Varázslat (A varázsló kertje), 1906

A festmény előterében két alakot – egymással szembeforduló és egymást átölelő férfit meg nőt – látunk, ezenkívül néhány faágat, tömjénezgető edényt, amelyből gomolygó füst száll fel. Végül foltszerű részleteket kapunk a zöld talajból és a szürkés égbolttól. A férfi alakja Gulácsyt, a festőt ábrázolja. Öltözete, mármint sapkája és köpenye Rembrandt-festményeken látható motívumra emlékeztet.

Gulácsy szeme, a nő alakja, nyaka, karja és kézfeje Gulácsy művészetében kialakult „anatómia”-nak felel meg. Nem a valóságos arányokat érzékelteti. A festmény mégis harmonikus, szerelmi kapcsolatot mesél el a festmény két szereplője között.

Írjatok, jelentkezzetek!

Oldalaink nyitva állnak előttetek. Mind-egyikhez hozzáférhettek, minden rovathoz kérdéssel, kéréssel, javaslattal fordulhattok:

- Küldjétek sok-sok rajzot, fogalmazást, verset a Rügyfakadásba;
- Írjátok meg, mi érdekel legjobban benneteket a történelemmel, földrajzzal kapcsolatban;
- Küldjétek el az iskolátokban, közvetlen környezetetekben történő eseményekről szóló híreket, tudósításokat;
- Adjatok tanácsot Jusztikának;
- Próbáljátok megfejteni a rejtvényeket, fejtörőket;
- Kutassatok és válaszoljatok nyereményjátékunkban feltett kérdésre.

Tegyük közösen olyanná a Jó Pajtást, hogy nektek is, és nekünk is tetszen! Várjuk jelentke-zéseket! Címünk a régi: **Jó Pajtás szerkesztősége, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.** Az e-mail-címünk pedig a következő:

jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Ne hagyd veszni a tehetséged!

Három fiatal kapott Újvidéki Magyar Kiválósági Díjat

Bizonyára nagyon sokan szeretnek táncolni, énekelni szavalni vagy éppen rajzolni, és ezen tehetségeket szívesen megmutatják másoknak is. Vajdaságban nagyon sok tehetséges fiatal van, és elengedhetetlen, hogy ha valamiben jók vagyunk, azt igyekezzünk fejleszteni is. A napokban három kiemelkedő tehetségű fiatal is díjaztak Újvidék város napja alkalmából, és bár ma már mindannyian középiskolába vagy egyetemre járnak, már egész fiatalon tudták, hogy mivel szeretnének foglalkozni. Az Újvidéki Magyar Kiválósági Díjban ebben az évben **Lahos Melody** és **Németh Andrea** képzőművészet-szakos tanulók és **Ivánovics Viktor** népdalénekes, zenész részesült.

Németh Andrea, a Bogdan Šuput Iparművészeti Középiskola végzős diákja már egész fiatal korában elkezdett rajzolásal foglalkozni és ahogyan fejlődött, úgy kikristályosodott, hogy pontosan mi az a téma és a rajzstílus, ami érdekli.

▪ **Mikor kezdted el komolyabban foglalkozni rajzolásal?**

– Nagyon régóta érdekel már a festészet, a rajz. Hatéves koromtól jártam a keresztanyámhoz, Kiss Butterer Mártához rajzolni. Komolyabban középiskolás koromban kezdtem foglalkozni vele.

▪ **Mennyivel adtak többet ezek az órák, mint az egyszerű iskolai rajzórák?**

– Ő készített fel a középiskolára, teljesen más volt, mint az iskolai óra, pozitív energiát jelentett, több mindenre megtanított. Az iskolában elvárják, hogy magunk kutassunk a dolgok után, ő pedig sok mindent elmagyarázott.

▪ **Milyen témát szeretsz leginkább feldolgozni?**

– Nagyon sok mindent. Tulajdonképpen grafikai dizájn szakon tanulok. Tehát a logótervezés érdekel legjobban, de néha elengedem a gondolataimat, és akkor magától jön, hogy mit rajzoljak le.

A Kínai cica című festmény

Andrea az első rajzórán

▪ **Ezek szerint a legtöbb munkád táblagépen, illetve Photoshop segítségével készül.**

– Igen, Photoshopban meg Illusztrátorban dolgozom.

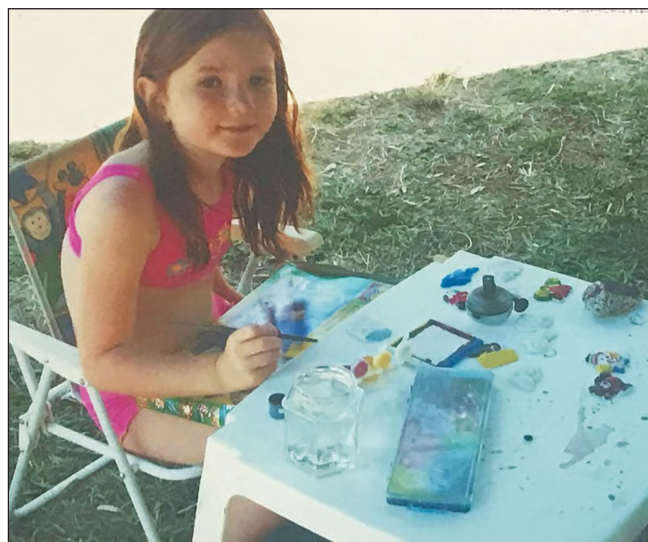
▪ **Mi a különbség a között, ha gépen dolgozol vagy ha papíron?**

– Először papírra rajzolom le, színesen, ahogy szeretném, hogy kinézzen. Ha elég jól néz ki, vagy elég pontos, akkor meghagyom úgy, viszont hogy ha szeretném precízebben, vagy a színeket esetleg cserélni, akkor átviszem számítógépbe, de attól függ, mit csinálok épp: logót vagy rajzot, vagy valami mást.

▪ **Mikor érezted azt először, hogy ez több lesz, mint hobbi?**

– Talán a második osztály végén, amikor egyszer leültünk anyukámmal beszélgetni, hogy hogyan képzelem el a jövőmet. Akkor felébredt valami bennem, és úgy éreztem, hogy ezzel el kell kezdenem komolyabban foglalkozni.

▪ **Nagyon sokan szeretnek rajzolni. Mit tanácsolsz annak, aki rajz-, festészet- vagy esetleg tervezőszakra szeretne iratkozni?**

Melody alkotás közben

Korai művek

– Csak azt tudom mondani, hogy jöjjenek nyugodtan ebbe az iskolába, nem fognak csalódni. A diákok kedvesek, befogadóak, a tanárok is jók. Néha nagyon sokat elvárnak, néha nem várnak el semmit, mindig tudják, hogy mikor mire van szükség. Sokat megtanulhatnak, én csak ajánlani tudom.

Lahos Melody az Újvidéki Művészeti Akadémiára jár, már harmadéves és a munkáival igyekszik komolyabb témákra is felhívni a figyelmet, például az állatvédelemre.

▪ Mikor kezdtlé szobrászattal foglalkozni?

– Már négy-öt éves koromban beíratk a szüleim gyerekek számára szervezett műhelybe, melyet egy szobrász tartott. Itt mindenféle képzőművészeti ággal foglalkoztunk, rajzzal, festéssel, szobrászattal.

▪ Milyen anyagokkal kezdtlé szobrászkodni?

– Agyaggal kezdtlé. Különbéféle agyagok és plasztelinok léteznek. Az a különbség a két anyag között, hogy az agyag megszárad általában egy-két óra alatt, a plasztelin viszont nem szárad meg soha, hiszen olaj és zsír, valamint vazelin alapú. Akkoriban agyaggal dolgoztunk, amit ki is lehet égetni, sokkal keményebb lesz az anyag és nehezebben török.

▪ Most milyen anyagokat használsz?

– Most harmadéves vagyok az akadémián. Az első két évben csak agyaggal dolgoztunk, ugyanis az a legolcsóbb anyag, és a legkönnyebb vele dolgozni, csak nem hagytuk, hogy megszáradjon. Az agyagszobrainkat utána kiöntöttük gipszbe, az sokkal tovább eláll, mint a nem kiégetett agyag. A harmadik évben kellene hogy foglalkozunk más anyagokkal, de sajnos az előző szemeszterben nem járhattunk be, most viszont talán kisebb csoportokban bejárunk. Nagyon szeretnlé a kőfaragást kipróbálni.

▪ Mikor döntöttél úgy, hogy a szobrászat nem csupán hobbi lesz, hanem hivatásoddá válik?

– Talán az általános iskola nyolcadik osztályában. Addig is gondolkodtam rajta, hogy hogyan tovább, de legjobban a művészeteket szerettem, és úgy éreztem, abban találok fel magam a legjobban. Azt még nem tudtam, hogy ez a szobrászat lesz, a képzőművészet érdekelt, és a Bogdan Šuput Iparművészeti Középskolába jelentkeztem.

▪ Milyen témákat szeretsz?

– A harmadik évben kellene, hogy arra biztassanak bennünket a tanárok, hogy saját témákat válasszunk, meg a saját utunkat járjuk. Két kedvenc témám a naplóvezetés – nem írott formában, hanem képekben megörökítve. A grafika is az egyik kedvenc képzőművészeti ágam. Azon belül azzal foglalkozom, hogy megörökített képeket dolgozok ki, rajzban is egy ideig ezzel foglalkoztam. Napló olyan értelemben, hogy ami történt velem, meg ahogy érzem magam, azt megörökítem. A szobrászatban inkább a környezetvédelem érdekel, abban az értelemben, hogy a műanyag elterjedése pillanatnyilag az egyik nagyobb gond, valamint a levegő szennyezettsége. Ezer más dolog van, ami szennyezi a környezetünket. Ugyanakkor az állatvédelem is érdekel, hiszen számos állat szenved az emberek miatt.

Pillanatkép a Fölszállott a páva című műsorból

Viktor a díjátadó ünnepségen

▪ Mit tanácsolsz annak, aki esetleg a szobrászatra adná a fejét?

– Nem kell attól félni, hogy elrontjuk a végeredményt, mert mindig újra lehet formázni. Minél többször elrontjuk, annál többet tanulunk belőle, és annál jobbak leszünk a végére.

A harmadik díjazott nem képzőművész, hanem a tambura művésze. **Ivánovics Viktor** már számos nemzetközi versenyen bizonyította tehetségét és többek között kiemelt arany minősítést ért el a budapesti Országos Rajeczky Benjamin népdalénekes- és népi hangszer versenyen, de tavaly bejutott szóló hangszerrel a IX. Országos Népzenei Verseny országos döntőjébe is, amit a koronavírus miatt nem tudtak megtartani. De sokak számára ismerős lehet a Fölszállott a páva című műsorból is.

▪ Miért fontos számodra a népzene? Nemcsak a hangszeren játszol, hanem énekel is.

– A nagynénim hatására kisgyerek korom óta foglalkozom népzenevel. Sokat énekelt nekem.

▪ Tamburán játszol, miért éppen ezt a hangszeret választottad?

– Választhattam, hogy hegedűn, citerán vagy a tamburán szeretnlé-e játszani, és végül a tamburát választottam. Azért döntöttem a tambura mellett, mert zenélés közben énekelhetek is. Vajdaságban sokan citeráznak, én különleges akartam lenni. Hetente egyszer énekórára és tamburaórára járok a nagynénimhez és a nagybácsimhoz.

▪ Sok díjat kaptál már, több versenyen részt vettél, köztük a Fölszállott a páván is. Mi a különbség, ha nagy közönség előtt lépsz fel?

– A közönség, az közönség akár kicsi, akár nagy. Számomra az a fontos, hogy jól játszak.

▪ Szeretnlé-e más hangszeren is megtanulni játszani?

– Próbálkozom más hangszerekkel is, zongorával, gitárral.

▪ Több nyelven is beszélsz, illetve több nyelven is énekel népdalokat, de melyik a kedvenced?

– A kedvenceim a magyar dalok, azok közül is a Sej Hortobágyon, amihez érzelmileg is kötődöm.

▪ Miért kezdjen el valaki népzenevel foglalkozni?

– Fontos, hogy ápoljuk a hagyományainkat és továbbvigyük az értékeket.

Hetvenöt évesen, elevenen

Jópajtás és Jó Pajtás – az első lépések

Kíváncsi vagy kedvenc újságod történetére? Olvass bele a következő összefoglalóba, ha érdekelnek a Jó Pajtás születésének részletei.

Hetvenöt évvel ezelőtt lapozgathatták először a vajdasági magyar ajkú iskolások a Jó Pajtás elődjét, a Pionírújságot. Ekkor, 1947-ben a jugoszláv-szovjet barátság fénykorában, **Cellik Magda**, **Csasznji Teri** és harmadik társuk, **Molnár Géza** elkészítették az első Pionírújság anyagát. S ekkor az ólomgözsös nyomdagépek ki is nyomtatták az alig 8 oldalas lapot, Tito és Sztálin mosolygós arcával a fedőlapon. Mert az első vajdasági gyermeklap ebben az időszakban nem feltétlenül a tudás bővítését és a szórakoztatást tűzte ki célul, hanem valami mást. Az akkor szentnek számító kommunista ideológiát igyekeztek belepalántálni az olvasók gondolataiba. Végül, mégsem ez lett a végkifejlet. Amikor 1948-ban Tito és Sztálin ádáz ellenségekké váltak, s erről „elfelejtettek” szólni a szerkesztőnek, Cellik Magda is az államellenségek listájára került.

Később újabb főszerkesztők jöttek, s hamarosan 16, majd 20 oldalra bővült az eleinte kéthetenként, később hetenként megjelenő lap. 1953-ban a Pionírújság mellékleteként megszületett a Mézeskalács, amely 1955 ősztől külön újságként a legkisebbek lapja lett. Majd 1958-tól Jópajtásra, később Jó Pajtásra módosult az elnevezés. 1959 szeptemberétől színes köntöst kapott a lap.

1960-ban a szerkesztőség megtartotta az első tudósítóértekezletet, majd ugyanabban az évben az Olimpiai Versenypályázat győzteseit Rómába utaztatta. A lap számos állami és művelődési elismerésben részesült,

Kedves Olvasó!

A címdalalon ünnepi díszben tűnik fel a Jó Pajtás logója, ugyanis az idén 75. születésnapját ünnepli a lap. Ugye nem is gondoltad, hogy az újság, amit hetente forgatsz, olyan idős, mint a nagymamád? S ezúttal nem csupán a 75-ös szám az újdonság – s ezt már valószínűleg magad is észlelted, amíg ide lapoztál – a lap is új köntösbe bújott, változott a teste: a papír. S így, kedves Olvasó, magad is sokkal jobban megadhatod a módját az olvasásnak. Bizony! Mert az olvasás még mindig élményt jelent, annak ellenére, hogy a mobiltelefon és a táblagép is ott pittyeg a közelben. A nyomtatott, kézzel fogható tartalommal lehet csak igazán elmélyedni és elgondolkodni, mert sokkal célszerűbb, ha megpróbáljuk minél jobban feltérképezni és megérteni a körülöttünk zajló világot. S ebben segít az olvasás és a Jó Pajtás!

emeljük itt ki a Vuk-díjat, ami Szerbiában a legmagasabb „művelődési” kitüntetés, meg a Testvériség–Egység Ezüst Koszorús Érdemrendjét.

1980-tól a lap az akkor nagyon modernnek számító fényszedéssel készült. 1989-ben a Jó Pajtás 36 oldalra bővült, valamint az első nyelvművelő tábor is ebben az évben tartották meg. Ezzel eljutottunk a kilencvenes évekig, amikor teljes fordulatot vett a lap története...

(Forrás: Lennert Géza: *Egy öreg fa története*, Jó Pajtás, 61. évf., 1–2. szám)

Ezek lennének a lap indulásának alaplépései. Ha érdekel a folytatás, lapozz a hatodik oldalra a jövő héten is!

Török Erna
felelős szerkesztő

Kísérletezés

Természetből otthon szorgalomból elvégezhetünk egy kísérletet – szülő jelenlétében. Anyukám segített. A kísérlet arról szólt, hogyan keletkezik a szén-dioxid.

Először ecetet öntöttünk egy műanyag üvegbe – a háromnegyedéig.

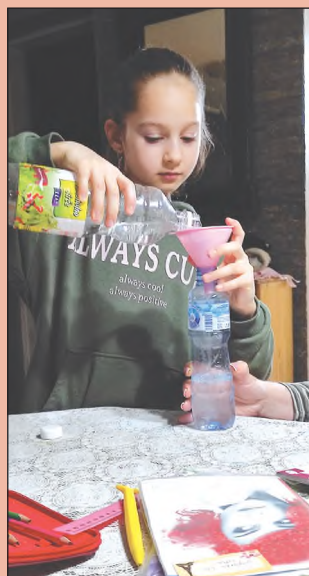
Utána egy lufiba szódabikarbónát tettünk (egy kis zacskó tartalmát).

A lufit ráhúztuk a műanyag üveg szájára, és a lufi tartalmát beleöntöttük az üvegbe.

A szódabikarbóna az ecetben elkezdett pezsegni, gáz keletkezett (szén-dioxid), ami felfújta a lufit.

Nagyon élveztem a munkát!

Varga Polyák Boglárka 3. c osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Jusztika igazsága

Robi biciklije

Iskola, házik, olvasás, edzés, zongoraóra, emelt szintű órák, versenyek... Nekem általában ilyesmikkel telnek a hétköznapijaim. Mások nem ezt csinálják? Hát, azt hiszem, nem. Legalábbis a barátnőim... Na, majd mindjárt elmondom. A napokban együtt töltöttem egy délutánt Cécivel és Kittivel. Elvileg Andrea és Anna is „hivatalosak” voltak a találkára, de ők nem értek rá aznap. Szóval csak Kitti és én jelentünk meg délután négykor Céciéknél. Miután beszélgettünk egy kicsit, Kitti kitalálta, hogy menjünk el a Céciék házához közel lévő dombra. Ez a domb a diákok találkozásainak, bandázásának gyakori helyszíne. Van a tetején egy emlékmű, ami miatt zarándokhelynek számít. Így aztán szépen ki van építve, padokból sincs hiány, le lehet ülni, gyönyörű a kilátás... Ha nem is ezekből az okokból, de szerintem már minden diák járt ezen a helyen az iskolánkból. Ő, és mint ma megtudtam, ehhez a dombhoz közel lakik Céci volt barátja is. Valami fura nevű gyerek, nem is jut eszembe... Aha, megvan! Béla. Na mindegy, a lényeg az, hogy Céci mindenképp oda akart menni a házukhoz, hogy bedobhasson egy papírzacskót

az udvarukba. Mondtam neki, hogy ez nem jó ötlet, ne szennyezze még ő is a Földet, de azt a választ kaptam, hogy „a Béla egy szemét, szóval ez a csipszes zacskó hozzátartozik, mert ez is szemét. Szemétnek a szemét mellett a helye”. Hát, igen, erre hirtelen nem tudtam mit mondani. Végül csak elmentünk ennek a Bélának a házához, mert leszavaztak, Kitti is részt akart venni az akcióban. Mikor odaértünk, egy kutyával találtuk szembe magunkat. Vagyis ez egy kicsit túlzás, mert azért elég messze volt még tőlünk, de pont a ház előtt ácsorgott. Nem volt nagy termetű, de én azért inkább nem közelítettem hozzá. Ellenben Kitti...

– Jaj, de édes kiskutya vagy te! Kis cukikám...

– Kitti, szerintem nem kéne... – kezdektem volna, de már elkéstem. A kutya elkezdett ugatni, majd megindult felénk. Végül már szaladt. Mind a hárman sikoltozva kezdtünk rohanni, Céci és én elől, Kitti lemaradt, mert nem bírta az iramot. Egy pillanatra azt hittem, hogy utoléri és megharapja a kutya, de akkor befordultunk a sarkon, és mire legközelebb hátranéztem, már nem volt mögöttünk senki. Kifulladásig álltunk meg,

Kitti dőlt a röhögéstől, én nem annyira tudtam nevetni. Céci miután kicsit kifújta magát, már vissza is ment a sarokra, hogy megnézze, közben mi történt. Pont látta, amint valaki odahívja magához a kutyát, és bemegy vele Béláék udvarába.

Úgy gondolta, most már tiszta a levegő, akár vissza is mehetünk. Én eléggé tiltakoztam az ötlet ellen, mert nem akartam még egyszer így futni, szörnyen fáj a hátam, és még egy edzés is várt rám aznap este. Végül megint csak rászedtek a dologra, de megbeszéltük, hogy Céci fog elől menni, ha mégis kijön a kutya, legalább az ötletgazda fizet rá. Óvatosan lopakodtunk a ház irányába. Mikor odaértünk, láttuk, hogy a kutya ezúttal a kerítés mögött van, és legfeljebb ugatni tud. Céci éppen azt tervezgette, hogy miként csalthatnánk ki Bélát, mert ha kijön, és pont őt dobja meg a csipszes zacskóval, az úgy sokkal hatásosabb, amikor egyszer csak Kitti izgatottan az udvar közepére mutatott. Egy bicikli állt ott, én nem értettem, miért olyan nagy dolog ez, de Céci jelentősegteljesen viagyorgott Kittire. Aztán felém fordult, és az tátozta, hogy az ott **ROBI BICIKLIJE**.

Vuk és társai

A kecskeméti A Színészek az Ifjúságért Alapítvány *Fekete István emlékére* című rajzpályázaton az EmArt Műhely két növendéke is díjazott lett. A 3. és 4. osztályos korcsoportban **Lena Krnajski** 3. helyezést ért el, míg **Berényi Dorina** az 5. és 6. osztályos korcsoportban 2. lett.

Lena díjazott alkotása

Lena Krnajski

Berényi Dorina

SZERELMES LEVÉL, SZÍV ALAKÚ CSOKI

Ők is levélre várnak...

A szerelemről már olyan sokan írtak remekműveket költők, írók. Petőfi Sándor, Ady Endre, József Attila... A kortárs írók közül számomra a legkedvesebb Somlyó György egyik verse:

„...szeretem azt, akit szeretek
még azt is szeretem, amit nem szeretek azzal, akit szeretek
szeretem, ha van, akit feltétel nélkül szerethetek
szeretem, ha feltétel nélkül szeret, aki szeret
szeretek nem lenni rest a jóra azzal, akit szeretek
de talán minden rosszra is hajlamos lennék azzal
akit szeretek
még azt is szeretem, amit nem szeretek azzal, akit szeretek,
Semmit se szeretek csinálni anélkül, akit szeretek...
Szeretek tanulni attól, akit szeretek,
Szeretem, ha taníthatom azt, akit szeretek...”

Sokan olyan szerelmesek, hogy nem tudnak másra figyelni, csak a szerelmük jár az eszükben. Gyakran még órán sem figyelnek oda. Ez azért van a nagyokosok szerint, mert a szerelem megsemmisíti az ésszt. Erre utalnak egy filozófus szavai is: „Az agy és a szív olyan, mint a homokóra két edénye: amikor az egyik megtelik, a másik kiürül.”

Az óbcesei Samu Mihály Általános Iskolában a szerelemről beszélgetünk. Kiderült az is, hogyan ünnepelték a szerelmesek napján, számukra mit jelent ez a nap, valamint hasonló érdekességekről is csevegtünk **Józsa Zsuzsanna** magyartanárnő tanítványaival: **Hajdú Viktoriával**, **Hajdú Tímeával**, **Talpai Emesével**, **Szabó Ágnessel**, **Horváth Kingával**, **Slitter Ricsárdal** és **Balázs Korinnával**.

Kinga már hetedik. Nemcsak jó szavaló, hanem jó megfigyelő is.

– Velem még nem történt meg, hogy órán nem tudtam odafigyelni, mert máshol járt volna az eszem, de az egyik osztálytársamat megfigyeltem, hogy elkalandozott. Látszott rajta, hogy mintha egy másik világban lett volna. Olyan szerelmes volt, hogy csak a szerelmére gondolt. Ezt mondta, mikor óra után rákérdeztem.

Valentin-napkor itt az iskolában a nagy szív alakú dobozban gyűlik a sok szerelmeslevél. Én is kaptam már levelet, melyben az állt, hogy tetstem valakinek. Sajnos, nem írta alá a nevét, így sose tudtam meg, ki írta. Azért, ha az idén kapok levelet, megőrülök neki. Remélem, aláírja a nevét is...

A hetedik **Korinna** még azt is tudja, hogy valamikor szent Bálint-volt a szerelmesek védőőszentje. Ma az egész világon ünneplik ezt a napot.

– Mi otthon szoktuk megünnepelni ezt a napot, mégpedig úgy, hogy apa virággal köszönti anyát. Gyertyafényes vacsora mellett elbeszélgetünk, majd romantikus filmeket nézünk...

Ricsárd hatodikos, s szerinte ez nagyon szép nap, különösen, ha a barátnőjének ír, esetleg ajándékot vásárol.

– Bálint-napnak is hívjuk, s ilyenkor a szerelmesek levelet írnak, ajándékot vásárolnak barátnőjüknek, barátjuknak: szív alakú csokit, ékszert... Nemrég a temerini barátnőmnek arany nyakláncot vettem, s személyesen vittem el. Az úgy volt, hogy Temerinbe mentünk kirándulni, s akkor adtam át. Nagyon megörült neki. Ő levelet írt nekem. Azóta is levelezünk a Messengeren. Az idén levelet írtam neki egy szép lapra, s a postán küldtem el.

A nyolcadikos **Emese** szerint is jó, hogy van Valentin-nap, de szerinte hatásosabb előben elmondani, hogy tetszik valaki.

– Nem levéllel kell kifejezni, ha tetszik valaki, szemtől szembe kell elmondani. Nemcsak Valentin-napkor, hanem az év 365 napjában ki kell fejeznünk, ha szeretünk valakit. Én is úgy jártam, mint Kinga, hogy kaptam levelet, csak éppen nem írta alá az illető.

A szintén nyolcadikos **Viki** szerint ne legyen a szerelmesek napja nagyobb ünnep, mint a karácsony!

– Nálunk, itt az iskolában megtörtént, hogy a fiúk saját maguknak írtak levelet, mert az a menő, aki legtöbb levelet kap. Végül minden kitűdött.

Tímea hetedik. Szerinte is előben kellene elmondani, nem levélben megírni, ha valaki valakit szeret.

– Azért az is jó, ha levelet kapunk csak írja alá a levél írója a nevét!

A nyolcadikos **Ágnes** szerint jó dolog, ha Valentin-napkor levelet kap valaki.

– Ez egy jó alkalom, arra, hogy ha valaki szeret valakit, ezt el is mondja, mert Valentin-nap van! Itt, az iskolában ünnepség is szokott lenni, szól a zene, táncolunk, szórakozunk. Szépségverseny is rendezünk. A nyolcadikosok közül titkos szavazással kiválasztjuk a három legszebb fiút vagy lányt. Tavaly a győztesek pizzázni mentek. Azért kíváncsian várom a nagy napot, lesz-e levél a szív alakú dobozban.

Mindig aktuális, hogy megírd a szerelmednek a legszerelmesebb levelet, nem csupán a szerelmesek napjára. Kézrel írd egy szép lapra, talán örökre megőrzi!

Ez itt az én világom!

(Részlet)

Az én kis világom Zentán, egy vajdasági kisvárosban található, ahol a családom és a barátaim is élnek. Zenta a Tisza jobb partján fekszik, a bácskai oldalon. Kiváló földrajzi adottságainak köszönhetően az 1200-as évek óta lakott település, többségében magyar, kisebb számban szerb nemzetiségűek élnek itt egymás mellett békében. Mivel kedvelem a magyar irodalmat, a verseket, egyik kedves vajdasági költőm, Fehér Ferenc Nyelv és varázs című költeményéből idézek:

„Másnak csak táj és sík világ,
nekem akác és hársvirág.
Másnak most kapott otthona,
nekem édesszép mostoha...”

Ez a versrészlet kifejezi azt, amit érzek a szülőföldemmel kapcsolatban. Szeretem a vajdasági tájnak minden színét és illatát, a poros, bácskai termőföldet az aranyló búzamezővel, amely a mindennapi betevő falatot biztosítja az asztalunkra. Szeretem a Tisza-part jellegzetes gesztenyefáit, ahol minden egyes eltöltött perc jobb kedvre derít, ha szomorú vagyok. Kiskoromban gyakran sétáltam a gesztenyefák alatt, fagyaltotztam, figyeltem a lassan hömpölygő folyót, túlsó partján az embereket, akik megmártóztak a langyos, nyári vizében. Az integető parti fűzfák mögül olykor előbújt egy-egy báránnyelű. Mindehhez a képhez hozzá tartozik a Tisza-parton magasló Révész-szobor, melyet 2006-ban Zenta szabad királyi várossá

válásának 500. évfordulója alkalmából avatott fel Szerbia és Magyarország miniszterelnöke. Ha már a Tisza-parton járunk, a Tiszavirágzásról sem szabad megfeledkeznünk. Június közepén zajlik a Tiszavirágzás, és két-három napig tart, az esti órákban a legerőteljesebb és leglátványosabb e természeti jelenség. Ennek az eseménynek a tiszteletére kulturális fesztivált szerveznek minden évben.

**Katona Noémi, 7. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Zenta**

A fogalmazás a budapesti Nemzetstratégiai Kutatóintézet 2020-as pályázatán második díjat nyert

Összetartozunk (Részlet)

Amióta felső tagozatos vagyok, rendszeresen járok szavalóversenyekre szülőföldemen, általában második, harmadik helyezést érek el. A magyar költők gondolatait, érzéseit közvetítem, s az a jó, hogy nemcsak a szülőföldemen értik a sorokat, hanem Erdély, Felvidék, Kárpátalja magyar lakta vidékeken is. Szavalhatom erdélyi, felvidéki költők magyarul írt sorait bárhol a Kárpát-medence elcsatolt magyar területein, ahol magyarok élnek, érteni fogják a költeményt. Budapesten a Nemzeti Együvé Tartozás Napja alkalmából irodalmi versenyen vettem részt két évvel ezelőtt, kárpátaljai, felvidéki magyar tanulók is jelen voltak a vajdaságiakon kívül. Ugyanazt a kötelező irodalmat kellett elolvasnunk a vetélkedőre, ugyanazt a témát kellett feldolgoznunk, mert az irodalom és az anyanyelv összekötött ott is bennünket.

Tavaly részt vettem egy több hónapon át tartó vetélkedőn, a Négy határon át vetélkedőn. Csapatmunkáról volt szó, helyi magyar értékeket kellett keresnünk a helyi értéktárba. A feladatok megoldása közben Muravidék, Felvidék, Erdély hagyományvilágához, népszokásához, tárgyi értékeihez és épületeihez kötődő kérdéseket is kaptunk feladványul, és ekkor döbbsentünk rá, hogy a régi Magyarország milyen nagy is volt, mennyi értéket őriz. Mindez az érték, hungarikum az egyetemes magyar kultúra része, és összeköt bennünket.

Rájöttünk, azonos nyelvet beszéltek csapattársaink Erdélyben, Felvidéken, Muravidéken és Vajdaságban, de néhány kifejezés mégis eltért a tájnyelv miatt. Ennek ellenére összetartozunk, azonosak a gyökereink.

Az idén nyáron még többet töprengtem azon, mit jelent magyarnak lenni.

2019 nyarán Összmagyar Anyanyelvi táborban vehettem részt Sátoraljaújhelyen a Rákóczi Szövetség szervezésében, még most is ott szeretnék lenni. Igazából ezeknél a soroknál erednek el a könnyeim. A táborban azok a gyerekek vettek részt, akik határon túliak voltak, az elcsatolt területekről érkeztek: Erdélyből, Kárpátaljáról, a Felvidékről, Vajdaságból. Vajdaságot felénk olykor Délvidéknek is emlegetik. 500 fiatal volt jelen, egy gyerekkel sem kevesebb. Vajdaságból Zentáról és Szabadkáról utaztak a diákok a táborba, kilenc órát ültünk a buszban, de nem bántuk meg egy pillanatát sem.

Nagyon szép helyen terül el a város, hegyek veszik körül. Eltartott egy ideig, amíg bejártuk az egész tábor területét. Volt egy kilátó, ahol rá lehetett tekinteni a városra. Fontos tudni, hogy a város Magyarország legészakibb pontja, utána már a határ húzódik Szlovákia felé. Ami nekem a legjobban tetszett, hogy minden nap zenére ébredtünk a táborban.

Az utolsó előtti estén a pavilonban, amelyben laktam, mindenki elkezdett síkítani. Kiszaladtam a szobámból, hogy tán valakit baj ért. De nem. Azért zokogtak, mert tudták, tudtuk, hogy a tábor hamarosan véget ér. Semmi sem tart örökké. Akik most ezt az írást olvassák, biztos nem értik, miért hullatták a fiatalok a könnyeiket. De én megértettem, hogy miért sírnak, és velük együtt éreztem. Nagyon jó barátokat szereztem Erdélyből, a Felvidékről, és nem akartam őket elveszíteni. Leginkább attól féltünk, hogy soha többé nem látjuk egymást.

**Király Ella, 8. osztály,
Petőfi Sándor iskola, Zenta**

A fogalmazás a budapesti Nemzetstratégiai Kutatóintézet 2020-as pályázatán harmadik díjat nyert

Kisimre Aina, 4. osztály, Nikola Tesla iskola, Topolya

A visszatérő bumeráng titka

A bumeráng az emberiség egyik legősibb olyan eszköze, ami nehezebb a levegőnél, mégis repül. Bár a közhiedelem az ausztrál bennszülöttel kapcsolja össze (ők vadászatra és fegyvernek használták már legalább 10 ezer évvel ezelőtt), máshol is ismert volt. Az i. e. 14. században élt Tutankhamennek például hatalmas gyűjteménye volt belőlük. A világ legrégebbi bumerángját Lengyelországban, a Kárpátokban fedezték fel, a számítások szerint több mint 20 ezer éves.

A bumeráng alakjából nem lehet megállapítani, hogy visszatérő bumeráng-e. Inkább a nagyság jellemző rájuk: a visszatérő bumerángok általában kisebbek, kecsesebbek, és két száruk között kisebb a tompaszög.

A bumeráng jellegzetes alakjának semmi köze sincs különleges repüléséhez. X, V, S, T, Z és más alakú bumerángok is visszatérhetnek, ha ágaik keresztmetszete megfelelő, és alkalmas módon hajtják el őket. A keresztmetszetüknek mindig hasonlónak kell lenni a repülőgép szárnyának profiljához. Ebben az a lényeges, hogy egyik oldala domborúbb, mint a másik.

Hogyan repül?

A leglényegesebb mozzanat az eldobás módja. A bumerángot úgy kell eldobni, hogy jobb kézzel megfognuk egyik végét, és függőlegesen felfelé tartjuk. Domborúbb, felső része nézzen balra. A másik vége fordulhat akár előre, akár hátra. Ekkor jobb karunkat hátravisszük vállunk fölé, és a bumerángot előrehajítjuk vízszintesen, esetleg kissé felfelé. Fontos dolog, hogy a bumeráng síkja függőleges legyen, esetleg kissé jobbra dőljön. Azaz, hogy jobb karunkat közvetlenül az elhajítás előtt egy pillanatra megállítjuk, gyors forgást adunk a bumerángnak. Ez szintén fontos. Így kétféle sebességre tesz szert: egy haladó sebességre és egy forgó sebességre. A haladó sebesség néha még 100 km/óra is lehet, a forgás pedig olyan gyors, hogy egy másodperc alatt 10 fordulatot is megtesz.

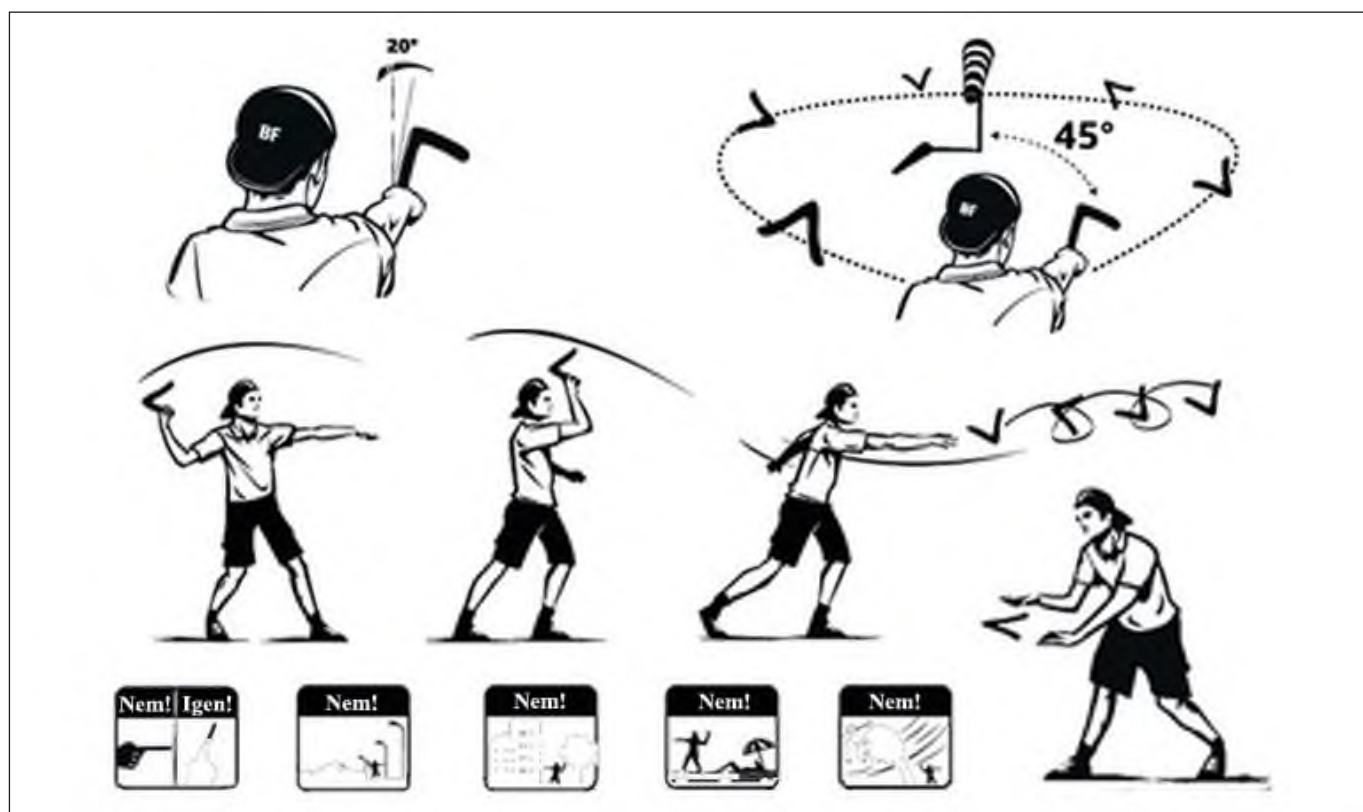
A bumeráng elrepül, eleinte egyenesen előre, azután kitér balra, néha kicsit fel is emelkedik, elír egy nagy, közelítőleg kör alakú hurkot, és leszáll valahol a gazdája lába közelében.

Miért tér vissza a bumeráng?

Amikor a bumerángot vízszintes irányban elhajítjuk, és forgást adunk neki úgy, hogy a forgás síkja függőleges legyen, a bumeráng két ága „meglövel” a levegőt. Az ágak speciális alakja következtében a levegő az alsó, laposabb felétől a felső, domborúbb oldala felé irányuló erővel hat a bumeráng minden egyes pontjára éppúgy, mint egy repülőgépszárnyra. De ez még nem magyarázza meg a bumeráng balra fordulását.

Ha végigmegyünk a bumeráng egyik karján, és megvizsgáljuk minden egyes pontban a levegőhöz viszonyított sebességét, azt látjuk, hogy ez minden egyes pontban más és más nagyságú. Mivel a felső végén nagyobb erő húzza a bumerángot balra, mint az alsó végén, ez csavarás formájában hat a bumerángra, és balra hajlítja. Ismerheted ezt a hatást, amikor „kéz nélkül” kerékpározol, csak balra kell hajolnunk a testünkkel, a forgó első kerék is balra fordul.

Gepárd

A szavanna villáma

Elterjedése: Afrika, Közel-Kelet

Élőhelye: fás, füves puszták

Tápláléka: patások, nyulak

Mérete: 1,1–1,3 m

Súlya: 40–60 kg

Élettartama: 12 év

Veszélyeztetettsége: napjainkban mindössze 25 000 példány él

Aktivitása: nappal

Csoport mérete: 10 példány alatt

Szaporodása: 90 napos vemhesség után általában 3 kölyköt hoz a világra

Ha megrendeznék a világ emlőslátainak olimpiáját, akkor a 200 és a 400 méteres távon a gepárd biztos győztesként szakítaná át a cípszalagot. Ez a gyorsvágtá a hihetetlenül ruganyos gerincoszlopának köszönhető, amely futás közben megfeszített rugóként pattan vissza az állat minden lépésénél. Különös, de ez a nagymacska arra is képes, hogy hátsó lábaival az elülsők között fogjon talajt, akár csak az agár, s úgy vágtasson kiszemelt áldozata után.

A gepárd a gyorsaságára építi zsákmányszerzését. Az afrikai rezervátumban megfigyelték egy nőtényt, amely legelésző impalát ejtett el. A ragadozó az ellenszemet és minden bokor meg fűcsomó takarását kihasználva majdnem nyolcvan métert araszolt, lekushadva a gyanútlan állat felé. Amikor a közelébe ért, villámgyors vágásával vetette magát az eliramodó növényevő után, amely cikázó irányváltásokkal igyekezett lerázni üldözőjét, de hiába. Kisvártatva előmerészkedtek a sűrűből a kölyökgepárdok is, hogy részt vegyenek a lakomában. Amikor jóllakott a család, otthagya a tetemet, s nem tért vissza hozzá. Az oroszlántól és a leopárdtól eltérően ugyanis a gepárdok az esetek többségében nem őrzik a zsákmányukat. A nőtény gepárd jó anya. Önfeláldozóan vigyázza kölykeinek minden mozdulatát. Erre már csak azért is szükség van, mert az erősebb nagymacsák (különösen a leopárdok) vetélytársnak tekintik vadászterü-

letükön a gepárdot, s igyekeznek onnan elüldözni. A kölykeit védő anya ilyenkor gyakran áldozatul esik a küzdelemnek. A kis gepárdok hamar elkezdik felkészülésüket a későbbi vadászéletükre. Ezt jól mutatja annak az anyaállatból és négy serdülőből álló családnak a magatartása, amely egy patak menti erdő melletti mélyedésben rejtőzködött. A nőtény önfeledten játszott kölykeivel, amelyek rövid rohamokkal próbálták a földre teríteni. Közben egymást is lökdösték, harapdálták, pofozták. Majd az anyaállat felállt, és eltűnt a szavanna fűrengetegében. Húszerpelt után impalát vonszolva tért vissza a kölykeihez. A nőtény elengedte a zsákmányt, s néhány méterre tőle letelepedett. Néhány pillanatig semmi sem történt, azután az impala felemelte a fejét. Még élt! A gepárdkölykök tanácstalanul álltak körül, de amikor az impala felpattant és futásnak eredt, utána vetették magukat. Új játszótársnak tekintették. Anyjuk nem avatkozott közbe. Amint a kölykök utolérték az impalát, harapdálni és mancsaikkal csapkodni kezdték. Kegyetlen, de a gepárdkölykök számára fontos és tanulmányos játék volt ez, mert ekképp gyakorolták és sajátították el a vadásztörténevet. Így tették meg az önállóság felé vezető út első lépéseit.

A bujdosó macska

Németh Andrea illusztrációja

Egyszer volt, hol nem volt, nem tudom, hogy merre volt, de valahol mégis volt, volt egyszer egy macska. Ezzel a macskával nagyon mostohán bánt az asszonya, elkeseredett erősen, s nagy bújában, bánatában fogta magát, otthagyta a gazdasszonyát, s elment világgá. De hogy szavamat össze ne keverjem, mielőtt útnak indult volna, az udvaron talált egy nagy vörös répát, szekeret csinált belőle, nagy hirtelen fogott két egeret, azokat a szekér elé fogta, s úgy indult bujdosóba. Mennek, mendegélnek hegyeken-völgyeken által, de bizony az egerek elfáradtak, egyre lassabban lépegettek. Gondolja magában a macska: így nem messzire haladunk. Fogott az úton még két egeret, a másik kettőnek elejébe fogta, s úgy hajtott tovább. Amint mennek, mendegélnek, találkoznak egy rákkal. Kérdi a rák:

- Hová mégy, te macska?
- Megyek vándorolni.
- Vigy el engem is, mert a halak kikergettek a vízből.
- Hát miért kergettek ki?
- Azért, mert mindig csipkedtem őket az ollómmal.
- No, hát gyere, ülj fel.

Továbbmennek, mendegélnek, s hát az út közepén két tojás van. Megszólal az egyik tojás, s kérdi a macskától:

- Hová mégy, te macska?
- Megyek vándorolni.
- Vigy el minket is! Nem volt maradásunk

az asszonyunknál, mert azt kívánta, hogy három csirke keljen ki belőlünk, pedig csak egy van bennünk.

- Jól van, gyertek, üljetek fel.

Felültek a tojások a répaszekérre, s a macska hajtott tovább. Egyszerre csak rászállott a szekérre tíz fecske s tíz pacsirta. Nem is kérdezték a macskától, szabad-e, nem-e, szépen letelepedtek, s mentek ők is. Még egy jó hajtásnyira sem mennek, egy csomó gombostűt találnak az úton. Kérdi a macska: - Hát ti hogy kerültetek ide?

- Mi bizony úgy, hogy egy társunk megszúrta az asszonyunkat, s az asszonyunk haragjában mind kidobott az útra.

- Hát akkor csak ti is üljetek fel a szekérre, gyertek velünk.

Továbbmennek, mendegélnek, s estefelé egy kicsi házikóhoz érnek. Abban a kicsi házikóban egy öregasszony lakott, a macska bement hozzá, köszöntötte illendőképpen, s szállást kért éjszakára. Mondja az öregasszony:

- Adnék én jó szívvel, de ide minden éjjel zsványok jönnek, itt ugyan nem lesz nyugodalmatok.

De a macska addig beszélt, hogy így meg úgy, nem félnek a zsványoktól, hogy az öregasszony szállást adott nekik. A négy egeret bekötötték az istállóba. A két tojás beleült a tüzes hamuba. A rák a vizes dézsába, a gombostűk a törülközőbe, a macska meghúzódott az ajtó sarkában, a fecskék mentek az eresz alá, a pacsirták

pedig a ház tetejére. Hát csakugyan éjjel jönnek a zsványok, bemennek a házba, letelepednek a kemence mellé, tüzet akarnak gyújtani. De amint megpiszkálják a hamut, a két forró tojás szét pattant, s szemük-szájuk tele lett tojás hajával meg sárgájával. Hej, uram, teremtőm, megijedtek a zsványok, égette a tojás az arcukat erősen, szaladtak a vizesdézsához, hogy megmosdjanak. De ahogy belenyúltak a dézsába, a rák jól megcsípte az ujjukat. Lekapják az alsó szegről a törülközőt, hogy megtörülközzenek, de a gombostűk jól összeszurkálták őket. Még jobban megijednek, szaladnak kifelé, s ott meg nekik ugrik a macska, s istenigazában összeviszsa karmolta az arcukat. Ki az udvarra, mintha szemüket vették volna, de ott meg a fecskék és a pacsirták elkezdtek csiripolni:

- Zsványok, zsványok! Fogjátok meg!

Ahányan voltak, annyifelé szaladtak, többet az öregasszony házához vissza se jöttek. Reggel a macska megköszönte a szállást az öregasszonynak, a négy egeret befogta a vörösrépa szekérbe, aztán mind felkerekedtek, mentek tovább. Hanem amint egy hidra értek, halljátok csak, mi történt. Az egerek mitől, mitől nem, megijedtek, a szekeret belerántották a vízbe. Hej, istenem, lett nagy ijedelem. A pacsirták és a fecskék, huss felrebbentek és elrepültek. A macska is nagy ügyel-bajjal kiúszott, de a szegény rák az ott maradt a vízben, no meg a gombostűk is. Hogyha ezek a vízben nem maradtak volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Gion Nándor

Sortűz egy fekete bivalyért

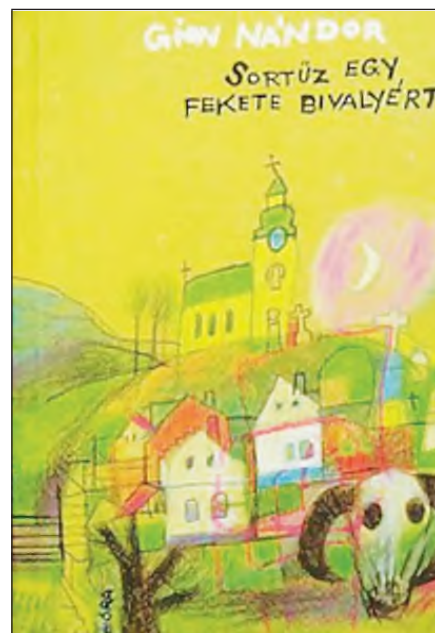
(Részlet)

Elmúlt egy bitang rossz nyár, szerettük volna minél gyorsabban elfelejteni, mert azon a nyáron megöltek valakit, akit nagyon kedveltünk. Szép őszre vágytunk, hogy elfeledtesse velünk a halált meg az egyéb szomorú dolgokat, és az ősz szépnak is ígérkezett, mi örültünk neki, mert ekkor még nem tudhattuk, hogy éppen olyan rohadt lesz, mint a nyár, és hogy ismét meg fog halni valaki.

Pedig tényleg szépen kezdődött az ősz: érett a kukorica és a szőlő, Fodó tanár úréknak egészséges fiúgyermekük született, Burai J. átiratkozott a mi iskolánkba, Ácsi Lajos kora reggel, amikor még józan volt, kiült félmeztelenül az iskolaudvarra, a padlásfeljáró elé, élvezte a napsütést, miközben lassan kapadohányszínű lett a bőre; az emberek általában jókedvűeknek látszottak, a levegőben lustán és fehéren úszott az ökörnyal, a parókia hosszú falán üdén zöldellt a kórórsa, iskolába menet letéptünk húsos leveléből, és még az órákon is a kellemesen savanyú kórórsalevelet rágcstáltuk. Ezekben az első napokban jobbára csak lötyögtünk az iskolában, a tanítás még nem indult be igazából, és amikor beindult

volna, megérkezett az Erőművész. Egyszóval minden a legnagyobb rendben volt, minden a kezünkre játszott, bár Hodonicki Oszkár jóval később azt bizonygatta, hogy a dolgok tulajdonképpen már ekkor kezdtek rosszra fordulni az Erőművész jövetelével, ettől lett olyan rohadt az ősz, de szerintem nem igaz. Hodonicki Oszkár különben sem tudott mindent a későbbi történetekről, és az Erőművész jóformán semmiért sem okolható. Mellesleg a lehető legjobbkor érkezett.

Énekóránk lett volna, és mi utáltuk az énekórát, mivel nem szerettük az énektanámót, Novák tanárnőt, aki megecetesedett vénkisasszony volt, és leginkább harmonikával jött az órára; én személyesen a harmonikát is utáltam, különösen, ha Novák tanárnő játszott rajta, és még ki is rendelt bennünket egyenként az asztala elé, harmonikázott a fülünkbe, nekünk meg énekelni kellett Hodonicki Oszkárnak, Virág Péternek, nekem, meg a Fenyvesi fiúknak többször is, mert Novák tanárnő mindig talált valami hibát; nagyon nem szeretett bennünket, amióta ki lettünk tiltva a Kultúrotthonból, így hát folyton leállt a harmonikával, és újra kezdte velünk a gajdolást, és az egész osztály rajtunk röhögött. Kissé fázva vártam ezt az énekórát is, majdnem biztos voltam benne, hogy megint énekelnem kell, de Novák tanárnő akkor nem tartott órát, helyette Fodó tanár úr, az osztályfőnökünk jött be az osztályba, közölte, hogy elmaradnak az órák, szedjük cókókunkat, sorakozunk fel a téren, átmegyünk a Kultúrotthonba, mert egy erőművész érkezett, és ingyenes bemutatót tart nekünk, este pedig fellép a nagyközönség előtt. Megtapsoltuk Fodó tanár urat, ő pedig biztosított bennünket, hogy csodálatos dolgokat fogunk látni. Úgy beszélt az Erőművészről, mintha már régóta ismerné, azt hiszem ismerte is.

Gion Nándor

– Mindenki bemehet a Kultúrotthonba? – kérdezte akkor Hodonicki Oszkár.
– Természetesen – mondta Fodó tanár úr.
Aztán nyilván eszébe jutott, hogy néhányan ki vagyunk tiltva és hozzátette:
– Ma kivételesen mindenki bemehet.
– Rendes ember ez a Fodó tanár úr – magyarázta Virág Péter Burai J.-nek, aki még nem ismerhette Fodó tanár urat. Most iratkozott a mi iskolánkba. –Majd meglátod, hogy milyen rendezes ember.

Közben összepakoltunk, és lelkenedezve kivonultunk a térrre, a Szentháromság-szobor elé. Szép nagy tér volt itt, az iskola, a Kudlik-féle vaskereskedés, az Androczi ház, a katolikus templom, a parókia és a Kultúrotthon vette körül. A Kultúrotthon azelőtt apácázárda volt, de a háború után kisöpörték onnan az apácákat, az épületet átalakították, csináltak ott színháztermet, könyvtárat, pingpongtermet és kuglópályát. Meg egy-egy kis lakást is elrekesztettek a gondnoknak és a Novák tanárnőnek, mert hogy ő volt a Kultúrotthon igazgatója, szépen rendben tartott ott mindent, szabadidejében pedig művirágot csinált, rengeteg művirágot, és azzal kidíszítette a könyvtár és a színházterem falait.

Nyolcvan éve született Gion Nándor

Ha az irodalom foci lenne, akkor Gion Nándor nemcsak a vajdasági, de az egész, egyetemes magyar irodalom all stars csapatában rúgná a bőrt. Van a szövegeiben ugyanis valami nagyon valóságos, reális, és mégis misztikus és mesés, ami a legjobbak és egyben legolvashatóbbak közé emeli írásait. Emellett az emberi sorsoknak egy egész tablója tárul elénk a szövegeit olvasva. Fontos írói fogása az is, hogy legalább annyira fontos megfigyelni mi az, amit elhallgat, mint amit elmond.

Gion az irodalmi lexikon szerint 1941. február 1-jén született Szenttamáson és 2002. augusztus 27-én hunyt el Szegeden. Volt az Újvidéki Rádió főszerkesztője, az Újvidéki Színház igazgatója, majd 1993-ban Magyarországra költözött, ahol íróként tevékenykedett.

A tiszteletére Szenttamáson Gion Nándor Emlékházat hoztak létre, és novellapályázatot alapítottak.

Ha olvastad már a hatodikos házi olvasmányt, *A kárókatonák még nem jöttek vissza* című művet, akkor világos, hogy mire utal a *Sortűz...* „azon a nyáron megöltek valakit, akit nagyon kedveltünk.” mondata. Gion szövegvilága gyakran összefüggő és átjárható az olyan szereplőkön és helyszíneken keresztül, mint Burai J. és a könnyen felismerhető Szenttamás. Ifjúsági regényeiben emellett fontos szerep jut felnőtt és gyerekvilág kapcsolatainak. A *Sortűz...* gyerekhősei még hisznek a csodákban, a mesés kincs meglétében, a felnőtt létbe való beavatás még nem ment végbe, így még élesebb a határvonal a két univerzum között.

Herédi Károly

Új arcok a Bánságban – az őseink

Az előző két cikkben Bácska újratelepítéséről olvashattatok. Bácska ekkor nyerte el vegyes arcát; magyarok, németek és szerbek éltek együtt. Mi volt a helyzet Bánságban? Míg Bácska 1699-ben hivatalosan is visszatért a karlócai békével a Magyar Királysághoz, addig a Bánság csak 1718-ban a pozsareváci békével.

Bánság és Bánát

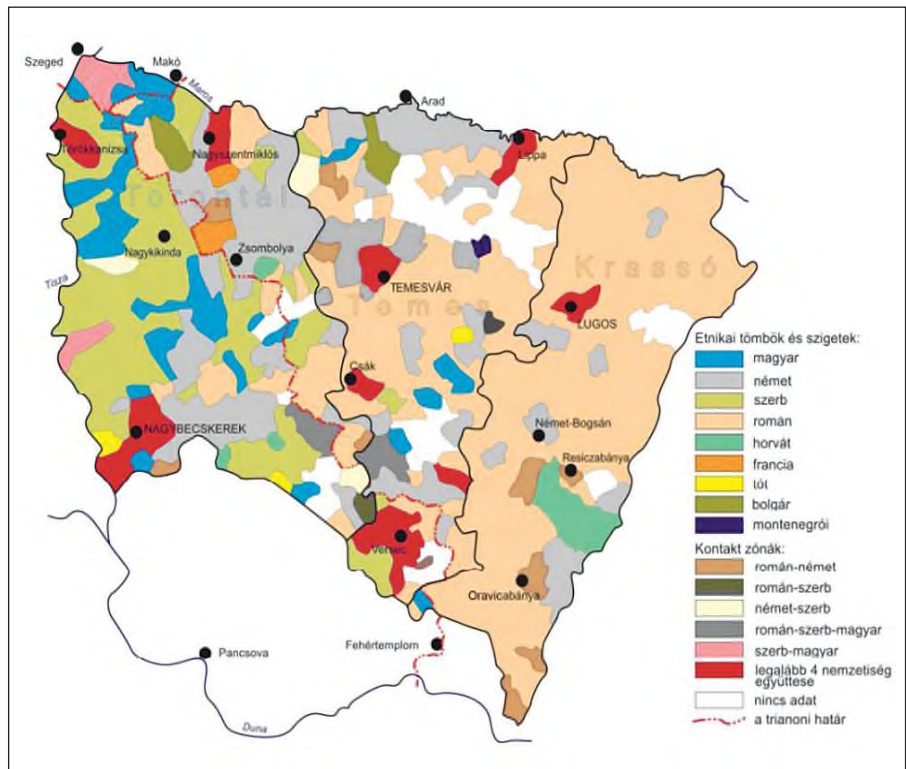
A Bánság és a Bánát nem ugyanaz a fogalom. Míg a Bánság egy nagy történelmi terület (melyet a térképen bejelölve láthattok), addig Bánát megtalálható Szerbia és Románia területén is. A trianoni békediktátum során e két ország között osztották fel ezt a történelmi területet, Magyarországnak csak egy nagyon kis szeletet hagytak.

A nagy Bánságot 1716-ban körülbelül csak 25.000 ember lakta. De kik jöttek ide a törökök után, miután – elvileg – a Magyar Királyság része lett? A helyzet elég bonyolult, mivel a Magyar Királyság ekkor a Habsburg Birodalom egyik koronatarományja volt.

Mi a koronataromány?

Nagyobb birodalmaknál, esetünkben a Habsburg Birodalomnál azok a területek, amiket beolvastottak a birodalomba. Habsburg Birodalom koronatarományja volt a Magyar Királyság, de Csehország, Morvaország is. A Habsburg uralkodó határozta meg, hogy mi történjen ezeken a területeken, és nem a magyarok, a csehek vagy a morvák.

Ezért nem volt beleszólása a magyaroknak abba, hogy kiket telepítsenek a majdnem elnéptelenedő területre. A Habsburgok célja nem is az volt, hogy magyarokkal telepítsék újra ezt a területet, nekik sokkal inkább az volt a céljuk, hogy

Bánát etnikai térképe

ezt a területet németek lakják. Ezért a magyaroknak nem volt szabad odaköltözniük. Csak akkor költözhetek, amikor 1778-1779-ben ismét a Magyar Királyság lett a Bánság, ez miatt egyedülállóan soknemzetiségű területé vált. Kisoroszt és Tordát ez előtt alapították a kamarai birtokokon 1776 körül. A bánáti magyarok egy jelentős része Szegedről származik, onnan költöztek el családjukkal új életet kezdeni. Magyarittabét kicsit később, az 1800-as évek elején alapította meg Kiss Ernő, békési jobbágyokkal. A németek javarészt a rendezettebb területekre érkeztek, több mint 26 település pusztult el a törökökkel való háborúzás során, de körülbelül ötvenet létre is hoztak. II. József a déli, mocsaras területekre szerb katonákat

és családjaikat telepítette, ez volt az úgynevezett határőrvidék. A határőrvidékre azonban nemcsak szerbek, hanem magyarok is költöztek. A makói, gyomai, szentesi, hódmezővásárhelyi reformátusok is különféle engedelményeket kaptak és adómentességet élveznek, valamint szabad vallásgyakorlási. A szabad vallásgyakorlás ebben az időben azért volt fontos, mert a katolikus uralkodók a saját vallásukat tekintették magasabb rangúnak és nem akarták engedni, hogy az emberek más vallást kövessenek az ő birodalmukban. Legutoljára a bukovinai székelyeket telepítették ide, Pancsovára 1881-ben. Így kialakult egy vegyes lakosságú terület: románokkal, németekkel, szerbekkel és magyarokkal. Azt, hogy milyen vegyes is volt a lakosság összetétele, jól látható a színes térképen, 1851-re ilyen arányok alakultak ki a Bánságban.

Németh Klaudió

Egy pilótának megtelt a hócipője

Viktor Ivanovics Belenko hadnagy a legjobb szovjet repülőgépen szökött át Japánba

Az amcsik kéműholdjai már az 1970-es évek elején kiszúrták, hogy a Szovjetunió egén új vadászgép repül, még hozzá félelmetes sebességgel. Nem sokkal később az izraeliek is felfigyeltek erre az új gépre, amely több mint háromszoros hangsebességgel tépett, és amelynek az izraeli gépek bottal üthették a nyomát. Egy alkalommal rakétákat is kilőttek rá, de a villámgyors gép simán megelépett. Aztán öt év múlva az amerikaiak nemcsak a gép titkainak, hanem magának a gépnek is birtokába jutottak, úgymond ajándékba vitte nekik egy elégedetlen szovjet pilóta.

Viktor Ivanovics Belenkónak szörnyen nehéz gyermekora volt. Már gyerekként látta, mekkora úr tátong a szovjet propaganda meg a nyers valóság között. Jólétről meséltek, de a nép szegénységben élt. Okos fiatalemberként Belenkónak sikerült bekerülnie a légierő akadémiajára, be is fejezte, és vadászpilóta lett. Gondolta, sorsa jobbra fordul, hiszen a világ legjobb repülőjének nyergébe került. De nem így lett. Szolgálati helyéül a Csugujevka légi bázist jelölték ki. Ez egy isten háta mögötti hely, messze Keleten, amelynél messzebbre a Szovjetunió belül már nem is küldhették volna. Igaz, ezzel kétszobás szolgálati lakást is járt, csak hogy abban a lakásban egy másik pilótacsalád már lakott. Mivel halmozódtak a kellemetlenségek, Belenko felesége gondolt egyet, és kisfiával elköltözött szüleihez. A magára maradt, elkeseredett pilóta pedig bosszút forralt.

Hazáját ugyan szerette, de a pártot meg akarta büntetni. Elhatározta, megszökik Amerikába, és magával viszi a MIG-25-öst, azt a csodarepülőgépet, amelyről az amcsik régóta szerettek volna bármit is megtudni. Amerika azonban messze volt, de Japán északi részén fekvő repülőterek egyike elérhetőnek tűnt.

Belenko akkor akarta végrehajtani tervét, amikor színing tankolt géppel küldik rutinfeladatára. Nemsokára ez be is következett. Többedmagával repült, és amikor visszafordultak a bázis felé, Belenko rádión jelentette, hogy valami nincs rendben a hajtóművel. Kiállt a kötelékből, nem fordult vissza, és beletaposott a gázba. Másodpercek múlva eltűnt a láthatárról, majd alacsonyra ereszkedve eltűnt a radarok képernyőjéről is. Ezután kikapcsolta a rádiót, meg minden más műszert is, ami alapján bemérhették volna. Csak a térképismertetére hagyatkozva repült a cél felé. A MIG-25-öst azonban nem alacsony és lassú repülésre tervezték, ezért falta az üzemanyagot. Ekkor Belenko magasan a felhők fölé vitte, ahol kisebb a fogyasztás. Amikor becslése szerint célközélpontban volt, ereszkedni kezdett, és amikor kibukott a felhők közül, meglátta a repülőteret. A kifutópálya kissé rövidnek tűnt, de a pilóta nem válogathatott, hiszen már csak fél percre elegendő üzemanyaga maradt. Simán talajt fogott, belefékezett, a fékernyőt is kinyitotta, mégis túlsiklott a betonon, és a pázsiton állt meg. Csak hogy ez polgári repülőter volt, és a rengeteg várakozó utas arra lett figyelmes, hogy leszállt egy harci gép, amelynek függőleges vezérsíkjain hatalmas piros csillag volt. Lett ám fényképezés,

a japánok ezt már akkor is művelték. Az eset nem maradt titokban.

Lette egy kis politikai gyomroszás, mert a szovjetek kérték vissza a gépet, meg persze az áruló Belenkót is. A japánok nem adták egyiket sem, a pilótát határsértés, a polgári légi forgalom veszélyeztetése, fegyverviselés, de még talán a zöldövezet megromlása miatt is bíróság elé állították. Aztán jöttek az amerikaiak, és elvették a gépet is meg Belenkót is, a japánoknak a vádemelés csak időhúzásnak kellett.

Az amerikai alaposan átvizsgálták a masinát, majd hatvan-egynéhány nap múlva visszaadták a szovjeteknek. Darabokban, ládában. Persze Belenko nélkül.

Amikor a MIG-25-ösről lekerült a titok leple, mind az amerikai, mind a szovjet oldalon egész sor változást kellett eszközölni a védelmi rendszerekben meg a fejlesztés alatt álló gépekben. Erről máskor bővebben.

Belenkónak az amerikaiak nem maradtak adósai, többek között katonai tanácsadóként alkalmazták, előadásokat tartott, repülőmérnökként dolgozhatott... Szóval jól ment neki.

A ruszki görék számára rendkívül kínos volt az ügy, számos összeesküvés-elméletet fabrikáltak, és terjesztettek a nyilvánosság elé. Távollétében hazaárulásért halálra ítélték Belenkót. Aztán bizonyos idő múlva bejárta a világot a hír, hogy a pilótát Amerikában elgázolta egy autó, amely elmenekült a helyszínről. Úgy tűnt, mintha a szovjet titkosszolgálat bosszújáról lett volna szó. A Szovjetunióban ezt elhitték, nekik így volt jó. Az amerikaiaknak is így volt jó. Meg Belenkónak is, mert nem ütötte őt el semmi. Az idén február 15-én lett 74 éves.

Várva várt új dalok

Az alábbiakban néhány előadót emelünk ki, akik kisebb vagy nagyobb szünet után végre új dalokkal lepte meg a rajongóit vagy új lemezt készített.

AMIT MÁSKOK MONDANAK

SAM FISCHER & DEMI LOVATO

Demi Lovato legutóbbi, hatodik lemeze Tell Me You Love Me címmel 2017-ben jelent meg. Ezek után főleg a problémáiról lehetett hallani. Tavaly visszatért, több dalt is kiadott és más sztárokkal is együttműködött, például Sam Smith-el. Nemrég Demi egy másik Sammel is dolgozott, Sam Fischer ausztrál énekesről van szó, akivel nemrég megjelentették a What Other People Say című dalt. Az énekesnő egy interjúban azt mondta, hogy ez a dal arról szól, amikor másokat akarunk lenyűgözni és közben saját magunkat veszítjük el. Úgy tudni, márciusban Demi Lovato: Dancing With The Devil címmel négy részes dokumentumfilm sorozat is megjelenik.

AZ ÉRZELMES ÓRIÁS

Rory Graham, azaz Rag'n'Bone Man 2016-ban robbant be a köztudatba a Human című dallal, a következő évben pedig megjelent az azonos című debütáló albuma is, amellyel sok díjat kapott. Rag'n'Bone Man sokak szívébe belopta magát érzelmes éneklésével és mély bariton hangjával. Sokan úgy tekintenek rá, mint egy lágyszívű óriásra, akinek simogató a hangja. Három évvel a nagy sikerű első lemeze után Rag'n'Bone Man visszatér és áprilisban kiadja az A Life By Misadventure című második lemezét. A dalokról a brit sztár azt mondta, hogy az emlékek ihlették meg, szomorúan nézett körül Brighthonban és Londonban, ahol felnőtt, emlékezve mindazokra a nagyszerű helyekre, amelyek ma már nem léteznek.

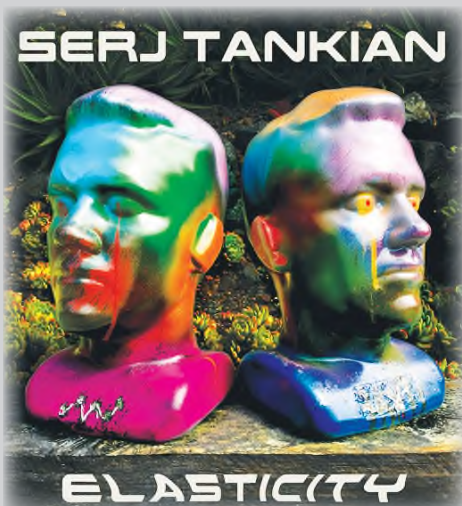
ÚJABB KIADÁSBAN

Dua Lipa tavaly márciusban adta ki második lemezét, Future Nostalgia címmel, amely sikert ért el. Tavaly novemberben hirtelen egy újabb dala szivárgott ki, a We're Good, amely akkor nem túl jó minőségben volt hallható, nemrég azonban hivatalosan is megjelent. Dua Lipa azt is bejelentette, hogy még nem engedi el a Future Nostalgia-t és új verzióját adja ki, újabb dalokkal kiegészítve. A megújult lemez a Future Nostalgia – The Moonlight Edition címet kapja.

TOVÁBBRA IS SZÓLÓBAN

Az egyedi hangzásvilágú, örmény tagokból álló System Of A Down azon együttesek közé tartozik, amely feloszlását nem tudták a megbocsátani a rajongók. A nagy sikert befutó zenekar 1994-ban alakult meg, 2006-ban állt le a működéssel, 2010-ben pedig újra összeállt, de csak koncertek erejéig. A 2005-ös Hypnotize óta nem adtak ki új lemezt. Nemrég két új dallal jelentkeztek, a rajongók akkor úgy gondolták, hogy ez az új album beharangozója lesz, de ez egyáltalán nem biztos, hiszen a két dal jótékonyági célokból jött létre, a bevételekből egy örmény alapítványt támogatnak, amely háború sújtotta családokon segít. Ráadásul Daron Malakian gitáros azt is mondta, hogy a két dalt valójában másik együttesével, a Scars on Broadwayel tervezte kiadni. Úgy tudni, hogy hamarosan Serj Tankian is jelentkezik, egy középlemezt ad ki szólóban Elasticity címmel. Állítólag ezen olyan dalok lesznek, amelyeket az énekes egy új SOAD lemezen gondolta megjelentetni, de az együttes, kiváltképp Daron Malakian nem fogadta el. Maga Serj Tankian azt mondta, hogy azért adja ki, mert sehogy sem haladnak az új lemezzel.

Összeállította: L. M.

ROBOT AZ EGYÜTTESBEN

A boszniai Dubioza Kolektiv együttes új taggal bővült, méghozzá egy humanoid robottal, amely a Robby Megabyte nevet kapta. Robby énekel és hangszeren is játszik, a Szarajevói Egyetem villamosmérnök-hallgatói készítették a zenekar kérésére, a tavaly megjelent #fakenews című albumukhoz kötődően. A robotot megalkotó egyik hallgató elmondása szerint eleinte semmit sem tudtak a robot felépítéséhez szükséges 3D-s nyomtatásról, és hiányoztak a szükséges felszerelések is, de feltalálták magukat. Többek között autótengelyt és babakocsi kerekeket is felhasználtak. A robot két évig készült.

ÉLHUNYT SIKLÓSI ÖRS

Mindenkit megdöbbentett a hír, hogy 29 éves korában elhunyt Siklói Örs, az AWS frontembere. Az AWS a Viszlát nyár című dallal 2018-ban robbant be a köztudatba, amellyel a legnagyobb meglepetésükre megnyerték a Dal című válogatót és Magyarországot képviselhették az Eurovíziós Dalfesztiválon Lisszabonban. A Viszlát nyár szövegét Siklói Örs írta, aki ezzel a dallal emlékezett meg elhunyt apjáról. Az ismertség jót tett az AWS-nek, nagyszámú rajongótáborra tettek szert. Siklói Örs Ersch néven szólóprojektumba is kezdet, tavalyelőtt pedig megnősült. Tavaly leukémiát diagnosztizáltak nála, ezért a zenekar lemondta az összes tervezett fellépést. Nemrég az énekes az írta a rajongóinak, hogy egyre jobban van és hamarosan elmeséli, mi történt vele, de erre már nem került sor. Siklói Örs arra is készült, hogy szólólemezt adjon ki.

JÖN JANÓ MANÓ

Eredeti ötleten alapuló, új, magyar, 13 részes animációs sorozat készült Janó Manó és az elveszett harmatcseppek címmel, amelynek teljes évada május végén lesz elérhető a UMAKIDZ nevű YouTube-csatornán. Herko Attila forgatókönyvíró és Miklósy Zoltán rendező mesés kalandtörténetének hőse Janó Manó, aki Csupalomb erdő gondnokaként az erdő lakóinak békés és nyugalmas élete felett őrködik. Az egyik legfontosabb feladata a harmatcseppek begyűjtése, amelyekből gyógyszereket, gyógyitalokat és titkos elixíreket készít. Egy nap azonban fenekestől fordul fel az élet. Zord, viharos szél és borús fellegek jelzik, hogy szörnyűség történt: eltűntek a harmatcseppek. Janó egy percig sem habozik. Felfedezőútra indul, hogy megtudja, mi történhetett. Útitársa Zizgő Zizzencs, a kis szentjánosbogár lesz, akivel számos akadállyal, és nehézséggel kell megküzdeniük, míg eljutnak az eltűnt harmatcseppek rejtélyéhez köthető titokzatos és sötét magushoz.

SOHASEM TÚL KÉSŐ

Lars Ulrich a Metallica dobosa, a világ egyik legismertebb rockzenésze. A Metallica épp új albumot készít, de erre készült Lars Ulrich 92 éves apja Torben Ulrich is, és ki is adta az Oakland Moments című lemezét. Torben Ulrich tevékenysége nagyon szerteágazó, hiszen író, zenész, filmkészítő és festő is, valamint egykori hivatásos dán teniszező. A lemeze valójában az ún. spoken word műfajhoz tartozik. Ő beszél és azt cselló kíséri. Lars Ulrich a közösségi oldalakon gratulált az apjának.

Jelige: „V”

Kedves Bizi!

Hetedikes lány vagyok, és szerelmi gonddal fordulok hozzád tanácsért! Két fiúm is van. Az egyik, K. K., nyolcadikos, és nagyon szeretem! Kezdetben SMS-eztünk, találkoztunk is, amikor csak lehet, de legtöbbször csetelünk. A másik, Y. X., 13 éves, az osztálytársam és ő is nagyon tetszik! Mindketten nagyon aranyosak, kedvesek velem, és mindketten a szemembe mondták, hogy szerelmesek belém. Kérlek, segíts, mert nem tudom, kit is válaszszak! Nem szeretném megbántani őket!

„V”

Válasz:

Kedves V!

Sajnos, előbb-utóbb választanod kell, döntened kell a fiúkat illetően. Mert mindkettővel egyszerre, szerelmi kapcsolatban lenni, szinte kivitelezhetetlen dolog. El kell döntened, hogy kihez húz jobban a szíved, amit csak te tudsz, senki sem dönthet helyetted! Bárkit is választasz, valakit bántódás és fájdalom ér. Nagyon is vigyáznod kell, nehogy a végén te legyél az, akinek a legjobban fog fájni az ügy. Mert, amíg te tépelődsz, megtörténhet, hogy a fiúk továbbállnak, mert életükben felbukkan egy újabb szimpátia, és te, a „két szék között, a pad alatt találsz magadat”. Ezért gondold át még egyszer, mi az, ami a fiúkhöz vonz, mi az, ami nem tetszik nálad, és ennek alapján dönts. Az sem fog tévedést jelenteni, ha egyiket se választod, inkább csak barátokozol velük, vagy egy harmadik fiú viszi el nálad a pálmát. Ennek pedig nagyon nagy a valószínűsége.

Jelige: „Bibi”

Kedves Bizalmas sorok!

Kérlek segíts, hogy megoldjam a nekem nem is olyan kicsi gondomat. Már hetek óta gondolkodom, mit is tehetnék. A problémám az, hogy az osztályomból néhányan most már egy ideje piszkálnak. Mindenféle kiabálnak utánam, de a leggyakrabban lekövéreznek, idióta strébernek is neveznek. Amikor csak találkozunk, a fenekemmel vannak elkeveredve, hogy akkora, mint Oroszország. Vannak köztük lányok is meg fiúk is. Az az igazság, hogy azoktól a meszelőnyél lányoktól én egy kicsit kövőbb vagyok. Strébernek meg azért csúfolnak, mert mindig színikitűnő voltam. Már megpróbáltam ellenszegülni, visszazólni nekik, de sikertelenül. Nem tudom, mit tegyek, hogy leszálljanak rólam. Segíts!

„Bibi”

Válasz:

Kedves Bibi!

Sajnálom, hogy ilyen helyzetbe kerültél, hogy ilyen fájó és kellemetlen dolgokat kellett megélned. Sajnos, most te is a saját bőrö-

dön tapasztalod, hogy a gyerekek mennyire durvák és könyörtelenek tudnak lenni, függetlenül attól, hogy közeli osztálytársukról van szó, és az erőszaknak hány különböző arca van. Ilyen helyzetekben általában létezik egy bandavezér, akit a többiek mindenben utánoznak és követnek. Jellemző, hogy csak olyankor piszkálódnak, ha többen vannak, ha egymást támogatják kegyetlenségükben. Az ilyen piszkálódás és kegyetlenség hátterében, nagyon gyakran valaminek a palástolása, valamilyen saját hibának az elkendőzése áll, pl. egy klepa fül, görbe lábak, nagy orr, rossz tanulmányi eredmény, valamilyen bizonytalanság, boldogtalanság. Az is meglehet, hogy attól a tényről is félnek, hogy holnap már ők lehetnek a célpont, hogy holnap őket fogják valami miatt csúfolni, piszkálni. Jó lenne, ha a bandavezérről beszélgetnél el, a barátságáról, vagy kínáld föl neki, hogy segítesz nekik, ha valamit nem értenek, vagy nem megy nekik a házi. Hozd őket olyan helyzetbe, hogy elgondolkodjanak arról, hogy mit is tesznek veled, hogy kétségbe vonják a bandavezér véleményét. De megteheted azt is, hogy egyszerűen ignorálsz őket, úgy teszel, mintha nem is léteznének, barátkozzál azokkal az osztálytársaiddal, akik nem piszkálódnak. Lekopnak majd, ha látják, hogy téged nem érint a piszkálódásuk. Különben is minden csoda három napig tart! Ha látják, hogy téged nem tudnak kihozni a sodrodból, valami más szórakozás után néznek. De azért, nagyon jó lenne, ha a problémádról szólnál az osztályfőnöködnek, az iskola pedagógusának, pszichológusának, vagy az iskola erőszak megelőzési team bármelyik tagjának, mert a te esetedről nekik is tudniuk kell, és meg kell tenniük a megfelelő lépéseket, az erőszakos viselkedés megfékezése érdekében, mert a tanügyi intézményekben nulla toleranciát hirdettek az erőszakkal szemben. Te pedig maradj olyan, amilyen eddig is voltál, kedves, segítőkész, jó barát, aki kész megosztani a tudását másokkal, és segít azoknak, akiknek szükségük van rá.

Jelige: „Szivi”

Kedves Bizi!

Segíts! Hárman vagyunk barátok, de úgy is fogalmazhatnák, hogy két legjobb barátom van. Már hallottam arról, hogy az ilyen hármasok nem sikerülnek mindig

jól, de az utóbbi időben mind gyakrabban megtörténik, hogy valamin összekapunk. A szünidőben, a járvány ellenére a harmadik barátom meghívta a másodikat magához, hogy együtt szilveszterezzenek. Amikor megtudtam, és megmondtam neki, hogy tudom, mit tett, mindenfelét összehordott, hogy engem mért nem hívott meg. Nagyon rosszul éreztem magam. De a múlt hétvégén, amikor együtt voltunk mind a hárman, irtó jól szórakoztunk, és jól éreztük magunkat együtt. Nem tudom, mit tegyek, mert amikor nem zárnak ki, nagyon jól megvagyunk hárman, együtt. Mit tegyek?

„Szivi”

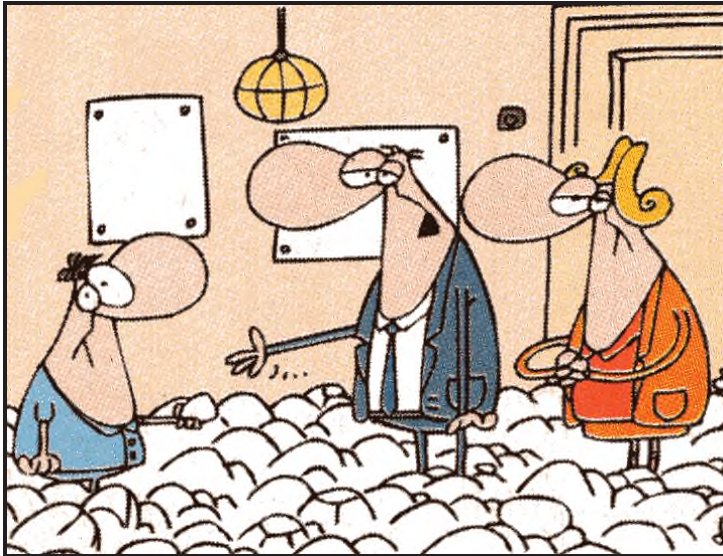
Válasz:

Kedves Szivi, első, a három barátomból! Igazán megértem, hogyan érezheted magadat, mert annak idején én is tagja voltam egy ilyen elválaszthatatlan hármasnak, és bizony megtörtént velem is, hogy kilógtam a sorból. Néha ők ketten esküdtek össze ellenem, de volt úgy is, hogy hol az egyikkel, hol a másikkal alkottam párost, de volt úgy is, hogy én voltam az ötödik kerék. De mindennek ellenére, legtöbbször hármasban töltöttük az időnket. Egyetemista koromban, amikor a szociálpszichológia tantárgyat tanultam, a csoportpszichológia keretében ismertem fel és térképeztem fel ezt a hármas baráti kapcsolatot. Akkor derült ki, és én megbizonyosodtam, hogy függetlenül a létszámtól az emberi kapcsolatok mindig kettőre redukálódnak. A különböző kapcsolatokban párok alakulnak ki, és ez a párosok képződése, pszichológiai törvényszerűség, és teljesen normális dolog. Annak ellenére, hogy néha igencsak rosszul érzed magad, amikor „kitaszítanak”, fogadd el úgy, ahogy van, mert tudod, hogy holnap már te leszel a párosban, holnapután pedig mind a hárman nagyon jól meglesztek együtt. Az is megtörténhet, hogy idővel egyikőtök a hármasból „lekopik” és végül mégis ketten maradtok, de nem lehetetlen, hogy továbbra is jól meglesztek hármasban. Minden esetre jó lenne, ha mással is barátkoznál, ha lennének „saját barátnőid” is, és így, nem fogsz ilyen nagyon ettől a ti „hármasotoktól” függeni.

Kérdéseikre Bori Mária pszichológus válaszol

e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

FEJTSD MEG!

MÉTER A POÉN 1. RÉSZÉ						NEM LEHET MEGVÁL- TOZTATNI A TÁRGY RAGJA		RATOT ÉRVE- NYESIT; HATÁLYBA HELYEZ		TONNA KÉZIMUN- KÁZIK A NAGYI		AZ EGYIK ÉVSZAK	
PORTU- GÁLIA GRAMM						NÉMET VÁROS INNE MÁSHOVA						M	
VÁSÁR- OLT AZ Ő HÁ- ZÁBAN										KÉRDŐ- SZÖCSKA SZALONNÁT FŐZ			
BELGIUM LUXEM- BURG						BÁNÁTI FALU ÉLES EL- MÉJÜ				ANNYMINT RÖVIDEN IDŐMÉRŐ JAVÍTÓJA			
A POÉN 2. RÉSZÉ		MAGYAR AUTÓJEL MENEKÜL- TET NEM FOGAD BE		VUK APJA NULLA		RÓMAI 1000 ROLAND, BECÉZVE		EZEN A NAPON		VÉGTELEN TÉR! BŐR ÉS KÉN		OLLÓS ÁLLAT SZALMA- KÖTEG	
ILYEN NAGY								NŐI NÉV OMSZKI FOLYÓ (OM)					
LÍVIA, BECÉZVE BÉKE				OXIGÉN LÁNYNÉV		SZÁMTANI MŰVELET SURRANO						SUGAR COCA... ÜDÍTŐ- ITAL	
								TELEFON RÖVIDEN KÖTŐSZÓ				CSOMAG, RÖVIDEN AZ UTCÁRA	
NORVÉ- GIA LATIN KÖTŐSZÓ		SZERBIAI VÁROS JANUÁR VÉGE!				SALAK- KAL BEKEN KELET							
... ISTVÁN VAJDA- SÁGI KÖLTŐ				INDÍTÉK A HÍD KÖZEPE!				TÚLIUM ÉSZAK		NŐI NÉV (ILA) SVÉD- ORSZÁG			
NÉMA UTAS!		GYÖTRE- LEM VIRÁG IS LÁNYNÉV IS				KOROG A GYOMRA FÉL ZSÁK!				ABLAK- KERET! A MÁSI- KAT			
JÁTÉK- VEZETŐ RÓMAI 5				A NAGY VARÁZSLÓ KÁRT OKOZ		ARZÉN PIHEN A SZÉKEN				AUSZT- RIA A KÉN JELE		FÉL ÖT! JEGYZE- TEL	
		A TÁL KÖZEPE! KEREK SZÁM!		KALÁCSOT KÉSZÍT BOSZNIAI VÁROS				A TEST MOTORJA POLÓ- NIUM					
HIVATALOS TILTAKOZÁS A TÉL VÉGE!		BARÁTSÁG- TALAN, MEREV LÁNYNÉV				A KÖNYV RÉSZE FÉLÁR!				HÁROM, OLASZUL MELY SZÉ- MÉLYT?			
ANGOL HELYES- LÉS				LAKOMA KARL... NÉMET ÍRÓ				HEGEDŰ- TARTÓ KÖZÉPEN LEHET!				LIBA- HANG KELVIN CSAPA- DÉK	
HOLLAND "SAJT- VÁROS" A BÁL KÖZEPE!				EGYIK VÉR- CSOPORT VARRÓ- ESZKÖZ		TOVA NÉMÁN ÁMITÓ!				SZÓFAJ JAPÁN ÉS OLASZ AUTÓJEL		AUTÓ- PÁLYA	
		MODERN MŰKÖD- TETÉSŰ GAUSS											
ÁGNES, BECÉZVE		E								?		AZT A SZE- MÉLYT	

MEGFEJTÉS: Petikém, nem akarsz a kövek helyett nekem béliyet gyűjteni?

Jobban is mehetne a tanulás?

Hiába tanulok, nem tudok jól felelni...

Ha úgy érzed, hogy hiába tanulod meg rendszeresen az anyagot, nem tudsz jelesre felelni, akkor segíthet, ha otthon többször is hangosan felmondod magadnak (vagy másnak) az anyagot, ezzel gyakorlod a felelést, a mondatalkotást – azaz a tanultak rendszerezett felmondását, és könnyebben vissza tudod majd adni, ami a fejedben van.

Tippek a feleléshez

A feleléskor fogalmazz egyszerűen és világosan! Ha nem kérdezik, akkor ne beszélj arról, amiben nem vagy biztos, vagy nem muszáj megemlíteni! Gondold végig még a felkészülésnél, hogy a tanult ismereteket milyen példákkal tudod alátámasztani. Ügyelj a stílusra, megfogalmazásra!

A hanglejtésed és a mimikád elárulják a gondolataidat!

Izgulok...

A tanár bejön a terembe, kinyitja a naplót, és iszonyú lassan elkezd lapozgatni... Hú, talán már ellapozott a te nevedtől! De ekkor elkezd visszafele lapozni... Lehet, hogy nem úszod meg a felelést? Ismered ezt az érzést?

Még azoknak a tanulóknak is görcsbe rándul a gyomruk, akik tanultak, mert ez az izgalommal és/vagy félelemmel teli várakozás idegőrlő lehet. Ahhoz, hogy ilyen szituációban megszabadulj ettől a szorongató érzéstől, fel kell készülnöd a felelésre – de nemcsak tanulással, hanem lelkiemben is! Gondold végig ezt a lapozgató szituációt otthon akár többször is, és képzelj el, hogy elhangzik a neved! Te felállsz, kimész a táblához és elmondod az anyagot. A tanár kérdez, és te tudsz válaszolni!

Ha tudod az anyagot, elég időt és energiát fektetél a tanulásba, akkor nincs mitől tartanod! Gyakorold a szereplést, és készülj fel lelkileg a felelésre!

Nem tudok komoly lenni?! Mit tegyek?

A probléma ott kezdődik, amikor folyamatosan, minden helyzetben csak nevetgélsz

Akadnak mindig vidám, vicces emberek. Ám bizonyos helyzetekben kifejezetten rossz ötlet komolytalanul viselkedni, hiszen ezzel megbántahatsz másokat, emellett pedig rólad sem fest túl jó képet – írja a Kamasz-Panasz honlap.

Ha a vidámság és a szórakoztatás a lételemed, érthető, hogy szereted, ha jó hangulatban telnek a mindennapjaid azokkal, akik igazán közel állnak hozzád. A probléma ott kezdődik, amikor folyamatosan, minden helyzetben csak nevetgélsz, és poénok gyártásával próbálsz oldani a hangulatot.

Minden helyzetben megvan az a viselkedési norma, amit alkalmazni szokás. Ez bizony nem mindig a nevetgélés. Ha nem találsz meg a helyzethez illő viselkedésmódot, akkor a többiek furcsálló pillantásával meglehetősen gyakran kell számolnod. Előfordulhat, hogy zavarba ejtő kacajod nézeteltérést szül közötted és az ismerőseid között. Persze ez még mindig a jobbik eset, mert ha érzékenyebb természetű emberrel van dolgod, könnyen sértődés is lehet a viccelődés vége.

Viccesen, mégis normálisan

Van, amikor nem lehet tisztán megállapítani, hogy az adott szituációban helye van-e a humornak vagy sem.

Nem árt, ha óvatosan bántsz a szavaiddal, hiszen ha valakinek egy kicsit is rosszabb napja van, az már csak hab a tortán, ha egy velős tréfa áldozata lesz. Mielőtt akcióba kezdenél, mérd fel a terepet és a többiek hangulatát! Ha nem vagy biztos benne, hogy jól vennék a viccelődésedet, akkor bármennyire is nehéznek érzed, fogd visza magad, és nyeld le a mondandódat!

A többiek reakciói

Nem mindenki egyforma. Vannak érzékenyebb emberek, akik lehet, hogy a kisebb csipkelődéseidre sokkal nagyobb ellenségeskedéssel reagálnak.

Ha többször is előfordul veled, hogy lehurrognak vagy rád szólnak, érdemes elgondolkodnod, hogy a későbbiekben hogyan tudnád ezeket a kellemetlen helyzeteket kikerülni. Valószínű, hogy vissza kell fognod magad, és időnként lakatot tenni a szádra. Ha felismered, hogy megbántottál valakit, akkor azonnal kérj bocsánatot, így sok problémát és konfliktust megelőzhetsz! A legjobb, ha ezután még érdeklődsz is a gondja felől, és igyekszel hasznos tanácsokkal segíteni. Persze, ehhez a másik fél is kell, és mivel éppen az előbb bántottad meg, előfordulhat, hogy nem vevő rád. Ne erőltess, inkább hagyd megnyugodni!

Milyen sportot próbálj ki?

Minden, amit nem tudtál a röplabdáról

Biztos számodra is ismerős az érzés, amikor elhatározod magadban, hogy elkezded valamit hosszú távon sportolni, de nem tudod, mit. Ha szeretsz csapatban játszani, intenzíven mozogni, mindezt megfűszerezve egy kis versenyszellemmel és egy csipet adrenalinnal, akkor mindenféleképp próbáld ki a röplabdát.

A játék jellemzői

A röplabda csapatsport, amelyet két, egymástól magas hálóval elválasztott csapat játszik egy labdával, amit főleg kézzel és karral (ritkábban más testrészekkel) érintve tartanak mozgásban a pálya légterében. Mindkét csapat háromszor érintheti meg a labdát, mielőtt továbbítja azt a másik térfélre. Pontot a következő helyzetek érnek: ha a labda földet ér az ellenfél térfelén, ha valamelyik csapat a vonalon kívülre üti a labdát, ha az ellenfél hibázik (büntetésben részesül), vagy ha a labda fennakad a hálón.

Története

A röplabda története 1895-re nyúlik vissza. Egy Egyesült Államokban élő testnevelő tanár, William G. Morgan dolgozta ki az első szabályokat. A cél a kosárlabdázáshoz képest még kevesebb ütközéssel és sérülésveszéllyel járó labdajáték megalkotása volt. A sportág az amerikai YMCA, vagyis a Fiala Katolikus Férfiak Szövetségének rendszerében terjedt el elsősorban.

A nemzetközi szövetség FIVB néven igen későn, 1947-ben jött csak létre, ekkortól azonban a fejlődés felgyorsult. 1949-ben férfi, 1952-ben női világbajnokságot rendeztek, és Tokióban az 1964-es olimpián is szerepelt már a sportág.

William G. Morgan

Hogyan játsszák?

A 9x18 méteres pályát közepén egy háló választja ketté, amelynek magassága a férfiaknál 243, a nőknél 224 cm. A két csapat a két térfelén tartózkodik 6-6 fős létszámban. A háló 3 méteres közelében a 6-ból csak 3 támadó játékos tartózkodhat csapatonként. A cél a labda leütése az ellenfél térfelén úgy, hogy maximum háromszor érhet bele egy csapat, mielőtt átjuttatja az ellenfél térfelére. Ha az egyik csapat térfelén a labda le pattan, vagy azt a hálóba, illetve a pályán kívülre ütik, akkor az ellenfél kap pontot. A labdát csak ütni szabad, megfogni nem. Mindig a pontszerző csapat hozza játékba a labdát a következő adogatásnál. Az a csapat nyer, amelyik előbb éri el a 25 pontig tartó nyert játszmat. A röplabdázás közben a labdát kosárárintéssel adják fel egymásnak a játékosok, és a háló fölé emelkedve igyekeznek leütni. A védekező játékosok csuklóérintéssel és alkarérintéssel igyekeznek a labda alá helyezkedni, de nem ritkán vetődve egy kézzel, sőt néha lábbal próbálják a talaj közelében még megjátszani a játékszert. A mérkőzések folyamán megkötés nélkül lehet a játékosokat cserélni. Fontos, hogy minden elvesztett labdamenetet követően az adogatást elnyerő csapat játékosainak forgást kell végrehajtani. Vagyis minden játékosnak új pozíció – meghatározott sorrendben – kell elfoglalnia, és új játékosra kerül az adogatás sora. Szintén kiemelendő, hogy sem a védekező, sem a támadó játékosok nem érhetnek a háléhoz, ellenkező esetben automatikusan az ellenfél nyeri a labdamenetet.

Ha még nem játszottál soha röplabdát, érdemes kipróbálni, ha nem is versenyszerűen, de a barátokkal is jó kikapcsolódás. Garantált az izomláz!

eve

Szólásmagyarázat

Érzi, mint macska az esőt

Van úgy, hogy az ember maga sem tudná megindokolni miért, de határozottan megérez, megsejt valamit, ami olykor csakugyan be is következik. Ilyen esetekben mondják tréfásan, hogy érzi, sejtí vagy gondolja, mint macska az esőt. A szólás eredete azzal függ össze, hogy a nép a macskához különféle jövendölő babonákat kapcsol. Hogy mennyi ezekben az időjóslo babonákban az igazság, nem tudjuk. Mindenesetre igaz, hogy a macska, mivel szőrzete különösen érzékeny a villamosságra, olykor valóban megérzi az időjárás változását. Néha tehát nem árt odafigyelni a cirmosra!

Honnan ered a szívalakzat?

Mit gondolsz, miért pont olyan a szívalakzat, amilyen? Vajon honnan származhat ez, hiszen az emberi szív egyáltalán nem így néz ki... A magyarázatok sokfélék lehetnek, de vajon melyik lehet az igazi? Az első fennmaradt emlék egy régi ezüst pénzérme i. e. 7. századból, melyre a mai Libiához tartozó Cyrene-ben bukkantak. Számos ókori és középkori filozófus tekintette a szívet a gondolatok és az érzelmek vezérlőjének, erre még Arisztotelész is utal írásaiban. Az egyiptomiak spirituális szerepet is tulajdonítottak a szívnek. Hitük szerint az ember halála után a Holtak termébe jut, ahol Anubisz, az alvilág sakálfejű istene megméri a szívet. A mérleg egyik serpenyőjében az elhunyt szíve, a másikban Maat istennőnek, a bírák védnökének tolla helyezkedik el. Ha a tollnál nehezebbnek bizonyul a szív, akkor bizony bűnök lakoznak benne. De térjünk át kevésbé misztikus magyarázatokra! A tradicionális szívalak eredetére vonatkozóan több elmélet is irányult, de hitelesen bizonyítani egyiket sem sikerült igazán. Mivel a szívalakzatnak az emberi szív valódi alakjához kevés köze van, ezért egyes kutatók az állatvilágban keresgéltek tovább magyarázat után. Egyes feltételezések szerint

a szarvasmarha szíve adta az ötletet, annál is inkább, mert ezzel a testrésszel az ókori emberek gyakrabban találkozhattak, mint az emberi szívvel. Egy magyarázat a teknős háromkamrás szívét hozza példának, míg egy másik egy ma már kihalt növény magját nevezi meg. Az állatvilágban a krokodil szívével és az azt körbehálózó érrendszerrel

párosítják a legtöbbben a szív alakját, és ez magyarázatot adhat már az ókori Egyiptomból fennmaradt jelölésekre is. De mind közül talán a legszebb és leghihetőbb magyarázat az, hogy a szív alak a női testből alakult ki. Sokan a női domborulatokat látják benne. A sumer ékírásban a nő megfelelője egy szív alakú jel volt.

Az első tetoválás

Az ősember bőre mindennapi élete során gyakran megsérült. A sebekbe sokszor került piszok, korom, és ezek a sebgógyulása után is megmaradtak. Ezt felfedezve később már tudatosan törekedtek arra, hogy különböző mintákat vigyenek be a bőrbe. Egyiptomban a Krisztus előtti 4. évezredből maradtak fenn olyan agyagfigurák, amelyeken festett, illetve beszúrt pontsoros díszítés található. Tetoválták magukat a mezopotámiaiak, az asszírok, a spártaiak és a görögök is. Legtöbbször mágikus jelentése volt a jeleknek, vagy anyagi, társadalmi hovatartozást fejeztek ki. Ma az az elfogadott vélemény, hogy a tetoválás legmagasabb szintjét a csendes-óceáni szigetvilágban és Japánban érte el.

A kerti törpék nyomában

Ugye láttatok már izléseken kialakított, gyönyörű virágoktól tarkálló vagy éppen csupa zöldből álló kertben tökéletes izlésficamról árulkodó fürmedvényt: kerti törpét? Mit ad az ég? Egy német szociológus azt is kiderítette, honnan származnak. Szerinte valószínűleg a 13–14. században Törökországban születtek. A szociológus azt állítja, hogy az akkoriban Afrikából arab rabszolga-kereskedők által Törökország bányáiba került pigmeusok nehéz munkát végeztek. Munkabírásuk annyira lenyűgözte a törököket, hogy alakjukat kőből faragott szobrok formájában is megörökítették. Velencei kereskedők útján a szobrok eljutottak Olaszországba, és ott a gazdag polgárok és kereskedők kertjeiket díszítették velük, majd egész Európa területén „meghonosodtak”. A 17. és a 18. században megváltozott a kis kömberkék külseje. Kisebbségre készítették a szobrokat, aranyból és porcelánból, fehér

arccal, és így európaiakká váltak. A következő században pedig már tömegével árulták őket gipszből, agyagból és fából. A színes törpék, ma is a kertek „díszei”. A német úriember azt is kiderítette, hogy az egész világ kertjeiben körülbelül 35 millió törpefigura áll! Egyet még Madagaszkáron is felfedezett...

Az író elmeorvos

Ki volt Csáth Géza?

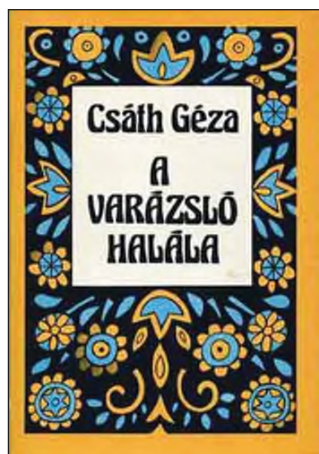
Százharmincnégy éve, 1887. II. 12-én született Szabadkán Csáth Géza orvos, író, kritikus, zeneesztéta, eredeti nevén dr. Brenner József, Kosztolányi Dezső unokatestvére. Édesanyját 8 éves korában vesztette el, és ezt sohasem tudta kiheverni. Édesapja ügyvéd volt, nyilván tőle örökölte a zene szeretetét. Sokoldalú tehetsége már gyermekkorában megmutatkozott: kitűnően hegedült, rajzolt, festett. Tizennégy éves korában érdekes zenekritikákat írt a Bácskai Hírlapba. Ez időben azonban még nem is író akart lenni, hanem festő. Érettségi után Budapestre került orvostanhallgatónak. 1908-tól a Nyugat rendszeresen közölte elbeszéléseit és zenekritikáit. Bartók és Kodály első méltatói közé tartozott. 1909-ben ideggyógyászként a Moravcsik-klinika tanársegédje, majd több helyen dolgozott fürdőorvosként.

Pályakezdő írásait áthatotta a magyarságtudat és a politikai érdeklődés. Unokabátyjához hasonlóan ő is dédelgethette a Kosztolányi-nagypapa emlékét, aki századosként szolgált Bem seregében. Két barátjával együtt írta meg *A repülő Vucsidol* című kisregényt, amely a Bácskai Hírlapban jelent meg. A mű egy szenzációs találmányról (repülőgépről) szól, amely majdnem elsüllyedt a szabadkai bürokrácia útvesztőiben.

Írásaiban hangneme megváltozott, amikor a fővárosba költözött. A nagyvárosi életet tökéletlenebbnek, embertelenebbnek tartotta, mint a vidéket. Csáth Géza első alkotói korszakában íródott *A fekete kutya* című novella. Ebben a szerző gondosan mutatja be az öreg parasztnak a tudóba-jos fiához való mély, őszinte ragaszkodását. A fia halála után üresnek érzi a világot. Ebben a reményvesztett állapotban találkozik a jegyző kutyájával, akit nagyon megszeret. A kutya azonban beteg, és gazdája egy napon végez vele. Az öreg paraszt megint egyedül marad. Azonban bosszút áll a jegyzőn, és megöli.

Amikor 20 éves korában (1908-ban) első novelláskötete, *A varázsló kertje* megjelent, az egész kritikai élet ünnepelve fogadta az új hangot.

Csáth Géza elsősorban lélekábrázoló, és ez is maradt mindvégig. Novellái a szimbolizmus és a szecesszió jegyében születtek.

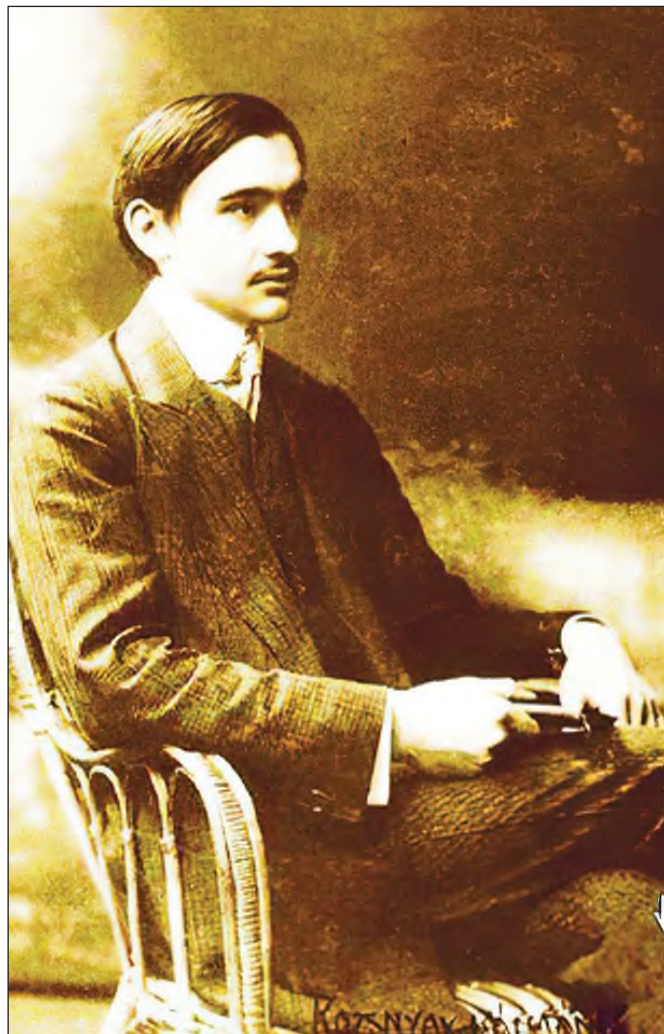

A freudi pszichoanalízist – mint ábrázolási módszert – először alkalmazta irodalmi műben magyar nyelvterületen. Képzeletét az ideg-beteg vagy idegbetegségre hajlamos emberek groteszk, zilált, zaklatott világa izgatta. Legtökéletesebb novelláinak egyike a *Trepov a boncolóasztalon*. Az író nem is Trepov alakjával foglalkozik (aki tömeggyilkos volt), hanem a kegyetlenkedéseit túlélők lélektanával. Egész írói életművének meghatározó élményforrása a gyerekkor (*Délutáni álom*, *A varázsló halála* c. novella). Nemcsak felnőtt hősei vannak tele gyilkos indulatokkal (*Gyilkosság* c.

novella), hanem ártatlannak tetsző gyerekhősei is szadista hajlamokkal indítatva vetemednek gyilkosságra (*Anyagyilkosság*, *A kis Emma* c. novella). A *Délutáni álom* című novellában saját életének vágyait, hiányait, szorongásait szövö bele álmába. Az álm meséket idéző varázsvilága ad lehetőséget a történet hőséne arra, hogy 2 óra 10 perctől fél háromig egy teljes megváltástörténetet álmódjon végig.

Egyéb művei: *Janika*, *Hamvazószerda*, *Apa és fiú*, *Egy elmebeteg nő naplója*, *Elfeledett álm*, *Ismeretlen házban*, *Az albiróék*, *Zeneszerző portrék*, *Schmidt mézeskalácsos*, *Muzsikuskok*.

Csáth Géza a legjelentősebb novellisták közé tartozott. Öt novelláskönyvet, egy drámát, két kötet zenei írást, néhány zeneművet és egy elmeorvosi szaktanulmányt hagyott az utókorra.

drMáriás: Csáth Géza fejéből kipattan a Béka Derain műtermében (2019)

Bosszú

Petike rossz fát tesz a tűzre, ezért az apukája alaposan elnászpángolja. A gyerek egy darabig túri a verést, de aztán sírva felkiált:

– Vedd tudomásul, apu, hogy ezt a saját unokáidon fogom megbosszulni!

Két menet között

– Megtaláltam az ellenfeled gyenge pontját – magyarázza a támolygó bokszolóknak az edzője.
– És mi lenne az, mester?

– Valahányszor a padlóra kerülsz, nem fedezi magát.

Új élet

– Elsejétől jó útra térek, és elmegyek dolgozni – közli a skót betörő a családjával.

– De hát miért?

– Mert attól fogva fizetni kell a börtönben az ellátásért.

Úszó

Két kezdő horgász ül a tóparton. Egyszer csak megszólal az egyik:

– Te, nincs még egy úszód?

– Miért?

– Mert az enyém elmerült.

Régészek

Az olasz és a görög régész találkozik a nemzetközi konferencián.

– Képzeld, mi leástunk a Colosseumtól egy kilométerre! – meséli az olasz.

– És tudod, mit találtunk? Egy kábelt. Ez azt bizonyítja, hogy a régi rómaiaknak már volt telefonjuk.

– Mi meg az Olümposz mellett ástunk le – kontrázik a görög –, de nem találtunk semmit. Tudod, mit bizonyít ez? Azt, hogy a régi görögöknek már mobiltelefonjuk volt.

Csodás csontvár

A kiránduló általános iskolai osztály lenyűgözve nézegeti a gyöngyösi múzeumban kiállított hatalmas dinoszauruszcsontvázat.

– Tök jó foga van! – suttozza Pistike.

– Aha! – helyesel Fülöp.

– Biztosan minden este mosott fogat.

Holt-tenger

– Mit tudsz a Holt-tengerről, Lajoska? – kérdezi a gyereket a földrajztanár.

– Csak egy szólásmondással válaszolhatok: holtakról vagy jót, vagy semmit!

Türelmetlen beteg

– Doktor úr, jó lenne, ha sietne a vakbélműtétemmel – mondja az operáció előtt álló páciens.

– Miért? – kérdi meglepetten az orvos.

– Mert holnap szeretném megnyerni a mezei futóversenyt.

Bacilusok

– Ne aggódjon, a bacilusok korántsem olyan veszélyesek, mint gondolja! – nyugtatja a félős páciens az orvos.

– A rendszeres napi torna és a légzőgyakorlatok elpusztítják őket.

– Lehetséges, doktor úr. Csak azt nem tudom, hogyan lennének képes rászoktatni a bacikat a napi tornára és a légzőgyakorlatokra.

Időjós

Az ismert televíziós meteorológus egy esős nyári napon betér egy presszóba. Forró fekete-kávét rendel, de ahogyan belekortyol, elkámpicsorodik.

– Ez magának forró fekete?! – vonja kérdőre a pincért.

A felszolgáló kimutat az ablakon, és vissza-kérdez:

– Ez magának száraz, napos idő?

Agyafúrt

Agyafúrt Pistike kérdezi az apját:

– Apu, tudsz sötétben írni?

– Persze.

– Akkor lekapcsolom a villanyt, és írd alá az ellenőrzőmet!

Koccanás

Az ügyfél felhívja a biztosítót, és bejelenti, hogy kár érte az autóját.

– Hogyan történt a baleset? – kérdezik tőle.

– Amikor megálltam a pirosnál, valaki hátról belém hajtott. Mivel a kocsinak nem lett semmi baja, továbbmentem. Csakhogy a következő lámpánál ugyanaz az autó ismét nekem koccant, és ekkor már megrongálta a lökhárítót.

– És ön mondott valamit a károkozóknak? – tudakolja az ügyintéző.

– Igen. Megkérdeztem tőle, hogyan szokott megállni, amikor éppen nem vagyok előtte.

Retorzió

Pistike ellenőrzőjében csak úgy sorjáznak a rossz jegyek. Az apja nézi, nézi a rémséges osztályzatokat, aztán dühösen kifakad:

– A mindenségít, fiam, ezért nagy verés jár!

– Teljesen egyetértek veled, apu – bólint a gyerek.

– Megmondjam, hol lakik a tanár úr?

Lámpaernyő

Kést skót találkozik.

– Hová mész? – tudakolja az egyik.

– Lámpaernyőt akarok venni.

– Lámpaernyőt? Tiszta pénzkidobás! Vegyél inkább gyengébb izzót!

Pénztáros

– Hallottam, hogy új pénztárost keresnek – mondja az álláskereső a bank személyzetisének.

– Valóban, de azért közben keressük a régit is.

Írd le ezeket a szavakat eszperente nyelven!

Persze újakat is kitalálhatsz.

golyák = _____

lépcső = _____

hajnal = _____

tájkép = _____

Mit mértek vele?

Súlyt, távolságot, folyadékot, térfogatot stb.

arasszal:

iccévvél:

lattal:

röffel:

akóval:

Egy ékezet és...

Új szót kapsz, ha ékezetet teszel a magánhangzóra. Próbálj magadtól is ilyen szavakat kitalálni!

rak

hat

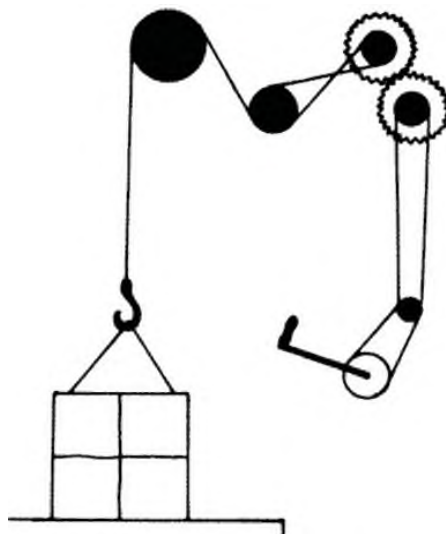
mez

bal

nyel

bab

Emeljük fel!

Merre kell elfordítani az emelő karját, hogy a csomag felemelkedjen?

KVÍZ

Városok

Melyik városban van a Váci utca?

Pécs, Szeged, Budapest

Melyik vajdasági város közelében van állatkert?

Zombor, Szabadka, Zenta

Melyik városnak van 30 milliónál is több lakosa?

London, Peking, Tokió

Melyik fővárosnak nincs metrója?

Bécs, Belgrád, Moszkva

Melyik vajdasági városnak nincs folyója?

Temerin, Ada, Magyarkanizsa

Melyik az a város, melyről azt állítják: sohasem alszik?

San Francisco, New York, Washington

Hol található Kossuth nevű városka?

Magyarország, Egyesült Államok, Svájc

Melyik vajdasági város jelképe a bagoly?

Nagybecskerek, Pancsova, Nagyikinda

FÖLDRAJZI SZÓKERESŐ

KERESD MEG AMEGADOTT SZAVAKAT (ÁTLÓSAN ÉS VISSZAFELÉ OLVASVA IS KERESS!)

O	P	D	É	Y	U	U	V	Y	R	Q	Y	C	J	C
B	C	J	G	O	L	Q	O	Á	Y	Z	H	R	D	T
K	Y	L	F	A	L	U	Y	Y	R	P	G	Q	R	D
K	Ö	F	P	D	N	J	L	S	O	O	W	Q	X	L
V	U	C	D	P	M	E	D	E	R	B	S	U	O	Y
L	L	G	Ö	U	W	J	B	Q	W	M	P	A	G	S
M	D	H	M	K	F	X	F	T	Q	X	Q	E	A	B
E	R	B	B	X	K	O	Z	G	Ó	D	H	B	Z	H
D	X	N	Ó	F	B	A	L	S	M	C	B	T	K	K
E	W	O	W	S	S	N	D	Y	S	K	E	A	G	Q
N	B	S	N	Í	A	G	F	R	Ó	V	T	Á	N	Q
C	O	B	V	K	B	R	G	Z	P	Á	T	S	N	X
E	Y	Ü	G	S	B	E	N	X	P	X	Z	D	R	K
L	B	N	V	Á	Y	R	L	I	L	H	C	B	U	G
O	T	J	S	G	S	Z	X	T	E	N	G	E	R	S

HEGY
DOMB
SÍKSÁG
VÖLGY
FOLYÓ
PATAK

TENGER
ÓCEÁN
MEDENCE
MEDER
VÁROS
FALU

Megfejtés:

Városok – Budapest, Szabadka, Tokió, Belgrád, Temerin, New York, Egyesült Államok, Nagyikinda
Emeljük fel! – Lefelé.
Egy ékezet és... – rak, hét, mész, bal, nyelv, bab
Írd le a szavakat eszperente nyelven! – emletes veretek, emleltre ezen egyenesen mehetsz fel, reggel kezdete, fessett hegyek, berkek, fellegek
Mit mértek vele? – hosszúságot, bort, súlyt, szövet hosszát, bort

RAJZ- ÉS MESEÍRÓ- PÁLYÁZAT

A szabadkai Népkör Magyar Művelődési Központ 2021 tavaszán is megszervezi a nagy sikerű Mesélő Népkör – Népmese fesztivált. Ennek keretében meghirdetik a rajz- és meseíró-pályázatot óvodások és iskolások részére.

Melyik a kedvenc népmeséd? Rajzold le!

Egy vagy több mese illusztrálásával is benevezhetsz. Bármilyen technikával dolgozhatsz: rajzolhatsz, festhatsz, készíthetsz kollázst, montázst...

Írj mesét!

A meséd témája szabadon választott, bármiről írhat, használd a népmesei motívumokat, a meséd ne legyen hosszabb 2 oldalnál.

Pályázók köre:

Óvodások, alsósok (első osztálytól negyedikig), felsős tagozatok (ötödik osztály)

Beküldés módja

A beküldött pályamű hátoldalára, illetve a mese végére írd fel a nevedet, az életkorodat, a címedet, az óvodád vagy iskolád nevét és címét, neved meg csoportodat vagy osztályodat, és küldd el a felkészítő tanárod telefonszámát és e-mail-címét is.

A rajzodat, ill. kézzel írt vagy Microsoft Word (.doc) formátumban rögzített mesédet személyesen vagy postán a Népkör Magyar Művelődési Központban (Kossuth Lajos tér 4., Szabadka) adhatod le. Írásodat e-mailben az info@nepkor.rs címre is elküldheted.

A pályázat beküldésével egyidejűleg hozzájárulsz ahhoz, hogy pályaművedet ellenszolgáltatás nélkül publikáljuk. A pályázat lezárását követően a beküldött anyagokat a szervezőknek nem áll módjában visszajuttatni, azok a Népkör Magyar Művelődési Központ tulajdonába kerülnek.

Beküldési határidő: 2021. április 16., péntek

Díjazás

Az ünnepélyes eredményhirdetést és a díjkiosztást a Népkörben tartják, ahol a szerzők felolvashatják a díjazott munkákat, a beérkezett alkotásokból kiállítás nyílik. A díjazottakat e-mailben értesítjük a pontos dátumról.

Jubileumi pályázat Alkoss és nyerj!

A Jó Pajtás 75. születésnapja alkalmából rajz- és fogalmazáspályázaton vehetsz részt!

Mi a feladatod?

Rajzpályázat

Tervezd át kedvenc újságod címlapját! Figyelj arra, hogy figyelemfelkeltő és informatív legyen. Tervezd meg az újság címlapján szereplő lapfejet, logót, valamint az aktuális adatokat és mindezek elhelyezkedését az oldalon!

Fogalmazáspályázat

Vedd elő a laptopot vagy ragadj írószerszámot és írd meg nekünk a kedvenc újságod, könyved tartalmát. Meséld el, miért szereted a kiadványt és milyen élmények fűznek hozzá!

A Jó Pajtás várja munkáitokat! A jól sikerült alkotásokat rövidesen vizontlátod az újságban! A legjobb munkák alkotói között 2021/2022-es tanévre szóló, két egyéves előfizetést is kiosztunk, mindemellett a Jó Pajtás készítésének műhelytitkaiba is beavatjuk a legkreatívabbakat!

Határidő: 2021. május 30.

A címünk: jopajtas.szerk@magyarszo.rs és Jó Pajtás, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

A negyedik számunk nyereménykérdésének megfejtése nem más, mint a **csizma**. Ezúttal **Bukli Benyamin**, az **őbecsei Samu Mihály iskola 2. osztályos tanulója** nyerte a Jó Pajtás könyvajándékát.

E heti nyereménykérdésünk:

*Megnő kinn is, benn is szépen,
Szobában, vagy messzi réten.
Szellő éri hajladozó,
Színe sárga és piros.
Etetni kell, hogy megéljen.
Suttog, roppan, fagyot úz,
Ha itatod, alszik mélyen.
Mi az?*

A helyes választ legkésőbb február 25-éig küldd el címünkre. Levélcímünk: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad**. A választ elküldheted a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A neved mellett írd meg az iskolád nevét, az osztályt és a lakcímedet!

A Jó Pajtás megjelenését támogatja:

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Újházi Kornél** ■ Lektor: **Halász Csilla**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna, Tóth Tamara** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetés!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs